

Högskolan Kristianstad
Beteendevetenskapliga institutionen
Sociologi C uppsats 10p
HT-04

Religion som ett
maktmedel i USA

Författare: Linda Edvardsson
Handledare: Eduardo Naranjo
Examinator: Solveig Perjos / Gudmund Jannisa

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte, avgränsning och frågeställning.....	3
1.1.1 Bakgrund.....	4
1.1.2 Ordlista.....	5
2 Metod.....	6
2.1 Material.....	7
2.1.1 Litteraturgenomgång -bedömning av litteraturen.....	8
3 Teori.....	11
3.1 En definition av religion.....	11
3.1.1 Den religiösa gruppen.....	15
3.1.2 Moralens funktion i det religiösa samhället.....	18
3.1.3 Religion som ett maktmedel.....	19
3.2 En tillbakablick.....	21
3.2.1 Tvånget att vara amerikan.....	24
3.2.2 Den religiösa guiden.....	26
3.2.3 Landet där gud bor i politiken och den religiösa retoriken.....	30
4 Resultat.....	34
5 Analys.....	38
6 Diskussion av resultatet.....	44
6.1 Förslag till fortsatta studier.....	48
Litteraturförteckning.....	49

1 Inledning

Religiositet är ett fenomen som når ut till den ensligaste byn, den närmaste grannen och till slut även till dig själv. Med sina trogna anhängare och deras tålmodiga hängivenhet, "lockas" människan in i dess näste, i tron att finna sitt paradys. Det kanske man gör eller det kanske man inte gör, det kan endast individen uppge och det är upp till var och en att efterfölja sitt paradys. Människans "fria val" är dagens motto och detta har skapat en industri av religiositet, där man kan välja och vraka bland hundratals och till och med tusentals olika ideologier, livsstilar och religioner framförallt i USA. Man har sitt fria val att följa det som tycks passa, men baksidan av människans sökande efter egna valda livsstrategier, är att just det att det finns en marknad för det. Det finns ett kapitalistiskt tänkande och personer som livnär sig och frodas på den sökande människan. Detta arbetet kommer att belysa just detta fenomen, fenomenet som handlar om religion och dess supportrar som använder sig av det som en maktutövningsmekanism i USA.

Inledningsvis kommer arbetet att belysa en omfattande religionsdefinition, där det kommer att framhållas olika komponenter vad gäller: dels en mindre definition av religionsbegreppet, olika begrepp för att förklara detta, och vidare teorier kring varför människan kan och vill påverkas av religionen som sådan.

I det första avsnittet om religionsdefinitionen läggs en grundansats av olika sociologer, kunskapssociologer och teoretiker, som Max Weber och Berger och Luckmann, där de bland annat framhåller att religionen är en socialiseringsprocess i vilken det formas beteende och traditioner som sedan speglas både på individen och samhället, och med en grund i detta söker och finner individen det som känns rätt för denna. Begrepp såsom den signifikanta andra, samspel, den religiösa gruppen kommer att belysas och även ligga till grund i den vidare analysen av religion som maktmedel i USA.

Vidare i följande avsnitt framförs tankar och teorier kring religion som maktmedel och religionens syfte, där begrepp som extrinsikalt och intrinsikalt beteende förklaras och även andra drag som medföljer i religionens spår. Religionen kan användas på olika vis, dels för egennyttiga syften (extrinsikalt drag) eller väljer man att leva i religionen och låter den uppta varje del av ens liv och vardag (intrinsikalt drag). Det finns alltså olika förhållningssätt till

religionen som sedan påverkas och influeras av samhället, den signifikanta gruppen och samspelet sinsemellan detta. Vissa människor finner sig själva eller vad det nu må vara i den religiösa världen och detta utnyttjar sedan andra individer till förmån för dem själva. Därmed kommer USA in och exemplifieras och konkretiseras för att visa hur religionen används som en maktutövning.

I USA finns där en massindustri vad gäller religiositet och landet influeras och påverkas av detta i flera varierande situationer. Uppsatsen tar avstamp i religionens födelse i USA, där den puritanska läran som bl.a. rotade begreppet "vi och dom" i den amerikanska mentaliteten, har satt sin särprägel på de kommande generationerna och traditionsenligt influerat en hel befolkning. Med hjälp av konkreta exempel på maktutövning, som till exempel att olika präster använder sig av religionen grundat på ett vinstintresse eller liknande och dessutom så även landets egen president, George W Bush, som propagerar att han är "guds utsända" och använder sig av den religiösa retoriken för att möjligtvis gynna sin egen kampanj som president osv., detta kommer att reflekteras över. För att nämna några komponenter i maktspelet kan det vara presidenten, präster, samhället, traditioner och individer, alla de nämnda utgör den normaliserade grund av religiositet och etik som verkar vara ett löpande band genom hela USA. Det finns en legitimitet och norm i dess samhälle där två riktlinjer gör sig påminda: dels har man individualiseringen dels har man religiositeten och att dessa två möts i ett annorlunda samspel.

Vilket i sin tur aktualiserar att religionen är en betydande och till och med avgörande företeelse i dagens USA. Avgörande på så vis att den används som ett maktinstrument när det nalkas viktiga nationella val och dylikt, vilket är ett vinnande drag för den som utövar religionen, med tanke på att där finns en bred krets av religiösa anhängare att rekrytera. Konsekvensen kan därmed, genom att använda sig av religiositeten, bli att de kan skaffa sig fler röster och vinna ett val uppbyggt på religiösa principer. Det handlar egentligen inte om vem som är bäst kvalificerad, utan snarare vem som är mest religiös. På denna grund bygger USA vidare och skapar ett imperium av - kapitalister och underordnade, präster och religiösa anhängare - och byteshandeln dem sinsemellan är enkel att se för den som har kritiska ögon.

Det handlar om en religiös marknad där man inte bara får det man köper, man blir lurad *att* köpa också.

1.1 Syfte, avgränsning och frågeställning

Detta arbete är en insats i debatten kring huruvida amerikanerna använder sig av religion som ett maktmedel och varför. Syftet är att belysa hur religion används som ett maktmedel i USA.

Avgränsningarna sträcker sig till att vara inom gränserna i USA, alltså är målet ett nationellt sådant, där det belyses som allomfattande, socialt och kulturellt betingat. Även om man säkerligen kan avgränsa sig till de mer religiösa staterna i USA och därigenom få en stark bild av den amerikanska religiositeten och dess innehåll, framhålls fenomenet på en bredare nationell nivå. Eftersom man därigenom får ett helhetsperspektiv, vilket behövs för att bevisligen göra fenomenet uppdagat och erkänt som ett typiskt särdrag i USA. Vilket är syftet och tanken med detta arbete, att belysa religionen som ett maktmedel i USA och hur det används och därmed dess kulturella och sociala förankring i det religiösa samhället som är. Ett religiöst särdrag som är typiskt och allomfattande, möjligtvis enbart synligt för den åskådande omgivningen men inte för den, vars religiösa påverkan är en daglig företeelse. Avgränsningen når inom den typen av auktoritära krafter såsom, ledare, präster och presidenten, eftersom man häri kan belysa den kraft de har på det amerikanska samhället och vidare belyses fenomenet som sådant. Eliten i USA kan med hjälp av en god religiös retorik, karisma och en ekonomisk grund, skaffa sitt eget religiösa imperium, därav fokuset kring denna typen av individer.

Tanken är att få en djupare kännedom och insikt för denna företeelse (hur religion används som ett maktmedel i USA), för att sedan få en ökad förståelse om varför individer kan bli så oerhört påverkade av det som är gällande och socialt accepterat. Helt enkelt för att få en ökad förståelse om varför människor väljer att "följa efter" istället för att stanna upp, och se med kritiska ögon vad som sker runtomkring denna och sedan ta ställning, med utgång ifrån egna åsikter. Inte presidentens, religionens eller den karismatiska prästen, utan en själv. Med en utgång från tankar som dessa påbörjades undersökningen, till att resultera i en frågeställning som lyder; *hur används religionen som ett maktmedel i USA?*

Utefter ontologiska föreställningar, genom rapporter från media och dylika ting; att religion används som ett maktmedel, kommer arbetet sedermera således att forska och exemplifiera företeelsen för att komma fram till ett så sanningsenligt resultat som möjligt om hur det

används. Sedan går arbetets gång vidare och exemplifierar hur just USA och delar av dess befolkning och religiösa ledare använder sig av religionen som ett maktmedel, vilket i sig är ett ganska fascinerande fenomen, med tanke på det är ett moderniserat samhälle. För många är religion en myt som hör till en föråldrad epok, men religionens prägel speglar än idag framförallt det amerikanska samhället och det inte lite heller, många är troende, i detta synbara moderniserade samhälle.

1.1.1 Bakgrund

Intresset för det amerikanska folket och deras hängivenhet för sin religion, har länge funnits där. Fenomenet fascinerar och är häpnadsväckande med tanke på att det påstås vara ett land som är modernt, kreativt och globaliserat. Egentligen inte alls primitivt och föråldrat, men börjar man granska och fundera kring dess mentalitet kommer man inom en snar framtid att få detta om bakfoten. Landet har byggt sitt religiösa näste bl.a. på en *puritansk lära* som tillhör det förflutna och inte passar i det moderna samhälle det utåt sett visar. Det är byggt på en patriotisk grund där vissa amerikaner finner sig hemma och lär ut detta till den kommande generationen. Bakgrunden till valet av att undersöka just USA är därför att man häri kan se de influenser och särdrag jag är ute efter att belysa. Och detta har jag gjort efter ontologiska förutsättningar, som man kan få genom media, böcker och andra källor. Vilket sedan resulterade i ett intresse som fick mig att vilja uppmärksamma fenomenet ytterligare. Min urvalsgrupp fascinerar och förkroppsligar religionens inflytande på ett mycket givande och spännande sätt och detta blev således motivet till en fortsatt utredning.

Den fundamentalitet och religiositet som genomsyrar landet, med en stark förankring i den Amerikanska Södern, hör egentligen till ett gammalt tänkande men är trots allt dagens tänkande, vilket är ett intressant särdrag för ett land som sägs ha kommit långt i den globala utvecklingen och präglar resterande länder med sin kreativitet och modernisering. Ett land som har en djup och trogen trossuppfattning, i vilken dem till viss del grundar sitt liv, principer och vardag. Ett land i vilket där det finns de som föraktar och utnämner andra länder som fiender, när det kanske handlar om hårfina olikheter som lojalitet, moral, religiositet, hämnd begär och berättigade mord. Med funderingar kring detta och religionens påverkan på samhället, och vidare vissa amerikaners användning av religionen som ett maktmedel fastslogs det sedan vad som skulle utgöra uppsatsens tema.

1.1.2 Ordlista

Den substantiella religionsdefinitionen: ger riktlinjer på vilken trosuppfattning som det handlar om och således hur detta ger uttryck i kulturella, moraliska och individuella sammanhang.

Den funktionella religionsdefinitionen: förklarar vilken inverkan religionen har på en individ eller ett samhälle. Den beskriver religionen utifrån dess följder, påverkningar och betydelser.

Internaliseringen: den omedelbara upplevelsen eller tolkningen av en objektiv händelse som uttryckande mening. Beteendet inom individen.

Externalisering: människan måste skapa en samhällelig verksamhet, människan måste ständigt externalisera sig i aktivitet. Ingå i den sociala ordningen.

Habitualisering: man upprepar beteende genom rutiner eller dylikt.

Typifiering: definitionen av roller.

Legitimeras: något ska göras accepterat i den sociala ordningen, i den värld man lever i.

Objektivering eller en objektiv verklighet: är den verklighet som fanns till innan man själv fann den som objektiv så att säga, en förutbestämd objektivering som talar om de nödvändiga objektiven som behövs för att förstå verkligheten.

Primär socialisation: uppfostran och socialisationen under barnstadiet.

Sekundär socialisation: socialisationen under vuxen ålder.

Plausibilitetsstruktur: med denna struktur menas det med att den nödvändiga förutsättningen (ledare, regler och/eller rutiner) som krävs för att vidmakthålla den verkligheten som är för individen.

Referensgrupp: en grupp som delar samma mål och aktiviteter som en själv.

Extrinsikal orientering: personer med denna orientering är benägna att använda religionen för egna syften.

Intrinsikal orientering: personer med denna orientering finner sitt dominerande motiv i religionen. Det är i denna betydelse som personen lever i sin religion.

2 Metod

Forskning handlar om att skaffa sig kunskap och detta gör man när man fastslagit ett forskningsämne - ett ämne som man är intresserad av och vill fördjupa sig ytterligare i. Forskaren använder sig för det mesta av sekundärdata, både empirisk och teoretisk, och utgår ifrån detta. Forskningsprocessen ska innehålla

(1) *identifiering av problemområde* (2) *litteraturgenomgång* (3) *precisering av problemet* (4) *val av undersökningsupplägg, undersökningsgrupp och teknik för informationsinsamling* (5) *genomförande* (6) *bearbetning och analys* (7) *rapportering* (Patel & Tebelius 1987: 43).

Inom sociologisk metodik och dess vetenskap använder sociologerna sig av begrepp som *metod* – tillvägagångssättet vad gäller att analysera, tolka och samla in data osv. *Metodik* – en uppsättning sociologiska metoder och slutligen *metodologi* – s.k. metodlära.

Sociologernas (vetenskapens) uppgift är att ge oss en kunskap om verkligheten, den ska beskriva och förklara alla de olika händelser och fenomen som inträffar i verkligheten, bl.a. opererar kunskapssociologerna med detta (som Berger och Luckmann, 1979). Begrepp som validitet (betyder att en valid mätning mäter vad den är avsedd att mäta) och reliabilitet (tillförlitligheten i mätningen) är vanliga för forskaren och förklarar, med hjälp av dessa begrepp, hur pass uppriktig dennes undersökning är. Man vill även påvisa antingen någon typ av kausalitet eller statistiskt samband i sin forskning, alltså ett samband mellan de variabler man har eller verifiera att det inte fanns ett samband. Detta gör man genom att genomföra en kvantitativ eller kvalitativ mätning, vilket är beroende på vilket problemområde man har att göra med. Man använder således oberoende och beroende variabler för att redovisa detta (Rosengren & Arvidson 2002:74).

Det finns olika typer av klassificeringar inom metodologi, s.k. *explorativa undersökningar* där man fastställer data där det fattas, alltså man forskar i problemområden som inte är riktigt tillräckliga. Vidare kan man genomföra *deduktiva* som är av en mer förklarande natur och omfattar framförallt problemområden som är fenomen i samhället eller liknande. *Hypotesprövande* – deduktiva undersökningar, som är redan existerande forskning som sedan prövas som påståenden och hypoteser. Man prövar variablers samvariationer och orsaksförhållanden osv. (Patel & Tebelius 1987:54). Vidare ska man vara så objektiv som möjligt, alltså hålla sina egna åsikter utanför forskningsprocessen.

Vetenskapen utgår ifrån att där finns en *ontologi* alltså vissa grundläggande antagningar om verkligheten och därigenom kan man utforska och genomföra sina undersökningar. Sociologen använder sig även av *typologin* för att förklara och redovisa den mångfald av grupper som finns i samhället i likartade fenomen eller dylikt. I metodiken finns där även begrepp som *socialisation* i vilken man kan definiera grupper såsom primära och sekundära, detta blir således verktyg för forskaren att tillta.

2.1 Material

Insamlingen av material till uppsatsen har varit tidskrävande och ganska komplicerad, med tanke på att där finns ingen ”direkt litteratur” om det ämne studien behandlar, utan teorin grundar sig mer på litteratur som tar upp USA ur en allmän synvinkel, däremot är religionsdefinitionen välanpassad till studiens tema och därför mycket användbar. Men det är dock förvånande att det inte finns mer litteratur om *religion som ett maktmedel i USA*, med tanke på att fenomenet är ett välkänt sådant i USA, åtminstone för den som granskar landet. Detta kan ha en grund i flera faktorer: en mörkläggnings för att detta egentligen inte ska uppdagas, har inte uppdagats riktigt än, ointresse eller andra dylika ting som man kan spekulera vidare i. Den teoretiska ansatsen har härletts från Internet (biblioteks kataloger och artiklar) där sökandet koncentrerades kring att finna litteratur som överensstämde med uppsatsämnet. I ett försök att få en ytterligare källa till studien togs det kontakt med Göran Rosenberg (frilansjournalist och upphovsmakaren till dokumentären *Amerikas val*), per e-mail, men detta fallerade eftersom han tyvärr inte hade tid för rådgivning till studenter. Men gav i alla fall rådet att läsa hans bok, *Friare kan ingen vara*.

Studien har således grundats på litteratur som tar upp USA som ett politiskt-, kulturellt- och/eller religiöst land, vilket lade grunden till den teoretiska ansatsen med en deskriptiv metodologi.

Med en grund i ett intresse om den amerikanska kulturen och dess religiösa influens påbörjades arbetet. I de första kapitlen tas religiositet upp; förklarar det som ett begrepp för en ökad förståelse angående människans användning av det, vilket bygger på böcker som tar upp den religiösa påverkan på individen och gruppen och den religiösa interaktionen med mera. Undersökningen går vidare och exemplifierar religionen som ett maktmedel i USA, med en utgång ifrån litteratur som handlar om USA i allmänhet. Alltså litteratur som redovisar den religiösa prägel som finns i USA osv. Uppsatsen bygger därmed mestadels på litterära studier

och dess fakta (primär- och sekundärdata), vilket belyser den som enbart teoretiskt lagd med en deduktiv inriktning.

Urvalet av den valda populationen i uppsatsen har skett utefter ontologiska anvisningar, alltså igenom media och viss litteratur. Även med en tanke om att västvärlden och då framförallt USA inte skiljer sig allt för mycket i en jämförelse med andra religiösa länder, vad gäller trosuppfattning och utövningen av denna. Det som är särskiljande är då endast möjligtvis vilken trosuppfattning som är gällande, alltså vilken religion som är allomfattande. Vidare har sedan tankegången om detta utvecklats och resulterat i att religionen är ett verktyg som används flitigt av de som kan hantera den, och detta är ett fenomen som kan tyckas är ett löpande särdrag i dagens USA. Genom att influeras av media och litteratur kan man påvisa att det finns de som medvetet använder sig av individens rädsla eller vad det nu må vara, till att vinna på det själv. Ära, heder, pengar, status är ting som ligger högt på trappan av vad som den amerikanska individen eftersträvar och detta kan vara det som ligger till grund för den religiösa marknaden och därigenom dess maktutövning i USA. Urvalet är därmed välanpassligt till det påstående som görs, *hur används religionen som ett maktmedel i USA?*

Urvalet grundar sig då även delvis på en tanke om att USA är det land som det syns och hörs mest om, man blir påverkad av landets ideal och idéer vare sig man vill eller ej, landet har därigenom även ett stort inflytande på de övriga länderna i världen. Landet kan nästan identifieras till att vara en stormakt, en stormakt som lägger stor vikt vid det religiösa, vilket är ett fascinerande och skrämmande fenomen, med tanke på att vi idag lever på 2000 talet och i ett modernt samhälle. Urvalet i uppsatsen är därmed en population (eliten) som har ett stort inflytande med en religiös värdegrund i vilken landet står och bygger vidare på, gladeligen.

2.1.1 Litteraturgenomgång- bedömning av litteraturen

Några korta resonemang kring den litteratur som använts.

Sociologen Max Weber har författat verk i vilka han benämner kapitalism och religion som ett gemensamt ting där framförallt då religionen utvecklas i takt med kapitalismen, vilket har varit mycket användbart i denna studie, eftersom USA är ett kapitalistiskt samhälle och samtidigt

religiöst. Litteratur som använts av Weber är *Den protestantiska etiken* (1934) och *kapitalismens anda och Ekonomi och samhälle 1 och 2* (1983 & 1985).

Antoon Geels och Owe Wikströms verk, *Den religiösa människan* (1999), finns där många intressanta avsnitt att ta del av som varför människan är religiös osv., bland annat kan till exempel denna bok ligga som underlag för en psykologisk utvärdering kring religiositet både på en makro- och mikronivå. Det är en bok som bygger på en hel del sekundärdata, men dock användbar om man vill ha en allmän och övergripande inblick i den religiösa människan och ta del av många kända teoretiker som analyserar detta området. Vilka har legat som underlag i kapitlet angående definition av religion som ett begrepp och även i senare delar av undersökningen.

Professor Jean-Pierre Fichous bok om *Den amerikanska kulturen* (1993), har jag fått ta del av det amerikanska arvet som härleds från Calvins lära och Puritanerna. En liten historisk resa med andra ord, med kulturella förankringar och en inblick i det amerikanska samhället. Detta nämns ibland annat i den teoretiska delen om det amerikanska religiösa arvet.

Likaså är författaren Olof Murelius *Det verkliga USA* (2001), ett mycket givande och innehållsrikt verk, vad gäller en uppfattning om den amerikanska mentaliteten och dess orsaker och verkningar. En inblick i det verkliga USA som kan vara nyttig i sammanhang som detta, i en uppsats, där teman såsom religion, makt och kultur aktualiseras.

En resa genom USA, där bibliska citat och den amerikanska flaggan dyker upp lite varstans, en resa som frilansjournalisten Göran Rosenberg genomförde för att påvisa den amerikanska mentaliteten. Som resulterade i den filmatiserade skildringen av delar i USA, *Amerikas val* (2004), vilken har varit som underlag i en del av forskningen, eftersom jag därigenom fått lite vägledning. Dels vad gäller den amerikanska kulturen och även vad gäller referenser till litteratur och författare som berör det ämne som studien omfattat. Rosenbergs verk *Friare kan ingen vara*, har använts en del på grund av Rosenbergs skildringar av det amerikanska landskapet och dess betydelse i religiösa sammanhang, vilket har benämnts i den senare delen av studien. Välgjorda skildringar, dock en aning subjektiva.

Den amerikanske författaren Michael Moores bok *Vem har snott mitt land?*(2003), var dessvärre föga användbar med tanke på att litteraturen inte direkt tar upp religion som ett maktmedel. Hans författande belyser presidentens roll i USA och dess påverkan på samhället. Innehållet i boken är baserat på en kritisk, hatisk och ironisk artad ton och därigenom är boken byggd som en roman eller berättelse. Hans författande kan uppfattas som en källa till citat eller dylikt pgr av dess utformning som rena spekulationer, vilket har gjorts i uppsatsen, ingen användbar källa om det gäller konkret fakta om USA eller dess kulturella/religiösa arv. Litteraturen kan dock tas i åtanke om att där finns en grupp i USA som agerar och reagerar på nackdelarna med framgångens och drömmarnas land.

Carl-Henrik Martling är docent i kyrko- och samfundsvetenskap vid Uppsala universitet och har gjort en fördjupning i olika amerikanska samfund, detta har resulterat i boken *Gud i USA* (1982). Ett författande som behandlar den mångfacetterade religionen i USA och kanske för att se hur pass stor den religiösa präglingen är i USA. Ett verk som är mycket användbart i tillfällen då man vill få en djupare inblick i det religiösa USA.

Kunskapssociologerna Peter L. Berger och Thomas Luckmann har författat *Kunskapssociologi* (1979), vilken har varit väldigt användbar i den teoretiska ansatsen angående kapitlet, religionsdefinition. De har genom sina begrepp och teorier lagt en bas som har varit avgörande för den grundläggande delen i forskningen vilket har behövts för att få en ökad förståelse för religion som begrepp.

Det teoretiska underlaget härleds därför från flera håll, svenskt, franskt och amerikanskt. Vilket ger analysen både, den objektivitet och subjektivitet som kanske behövs för en god presentation av datan. Det handlar således om att det svenska perspektivet är grundat på en mer tolkningsdefinierad grund, kontra till exempel Moores subjektiva författande, vilket man kanske får ha i åtanke och nyttja i den mån som är möjligt i sin undersökning.

3 Teori

3.1 *En definition av religion*

På samma sätt som drillpinnen lockar fram gnistan ur träet så lockar magikerns rätta manipulationer fram regn från himlen. Max Weber (1985:11)

Den religiösa människan har funnits i århundraden, frågan är bara vilken trosuppfattning hon har haft och hur mycket den har inverkat på henne. För att förstå religionen som ett begrepp så finns där två huvudstrategier; den substantiella religionsdefinitionen och den funktionella religionsdefinitionen.

Den substantiella försöker bestämma vad religion "är" och den funktionella vad religion "gör". Alltså ger den substantiella riktlinjer på vilken trosuppfattning som det handlar om och således hur detta ger uttryck i kulturella, moraliska och individuella sammanhang. Den utgår även ifrån den tron som "är på allvar" eller är en "princip" för individen som sedan reglerar deras öden eller liv i allmänhet.

Medan den funktionella förklarar vilken inverkan religionen har på en individ eller ett samhälle. Den beskriver religionen utifrån dess följder, påverkningar och betydelser. Jag kommer således att använda mig av båda dessa begrepp för att reflektera över religion som maktmedel i USA. En vanlig definition på vad som menas med religion är det som:

Erbjuder symboler och riter för att tolka livets övergripande mening, skapar en tolkningsram för det man icke vet något om - döden, ondskan, lidandet etc., kontrollerar det okontrollerbara genom rituella och magiska handlingar, det som erbjuder personifikationer av mänskliga ideal (det goda blir Den Goda gudomen, det onda blir Den Onda, Satan), eller inbjuder till projektioner av mänskliga meningsgivande mönster till en transcendent, överjordisk värld etc. (Geels & Wikström 1999:15)

Enligt religionssociologerna definieras religion som en komponent som inverkar på samhällets strukturer och vidare dess betydelse för de sociala aktörerna som medverkar i detta. Sociologen Emile Durkheim talar om religionen som ett uttryck för den sociala medvetenheten och ett stöd för samhällets moraliska grundval och Max Weber menar på att

förnyelsen i en religion innebär att där finns tillräckligt karismatiska auktoritära krafter som kan genomföra detta. Man kan även applicera Karl Marx idé i religionsdefinitionen, där han menar att religionen är ett ting som de undertryckande i samhället kan tillföra sig och finna trygghet och hopp i (Brante, Andersen & Korsnes 1998:263).

I freudiansk ordalag är religion ett sätt att gå tillbaka i sin känslomässiga utveckling: individen projicerar sin önskan om en allomfattande fadersgestalt ut i rymden. Detta fyller därmed en kompensativ funktion för människan. Ju mer allmäktig Guden blir, är i takt med hur osäker människan känner sig. Detta blir sålunda ett utbyte av säkerhet i sig själv och kan då tolkas som en utveckling som går bakåt och påverkar därmed individens självständighet. Medan Jung såg religionen som något nödvändigt, där individen finner styrka och kan möta livets kriser såsom död, skuld och sorg, vilket är snarlikt med religionssociologernas teorier. Freud, som kallade sig "den gudlöse juden", menade att religionen var en kollektiv verklighetsflykt och Jung, "jag tror inte på gud - jag vet", menade att alla de centrala religiösa elementen möjliggör för individen att integrera sig i tillvarons alla sidor, alltså finna en trygghet i att hantera manligt-kvinnligt, ont-gott, gudomligt-mänskligt (Geels & Wikström 1999: 32).

Så religionen kan vara en flykt från verkligheten samtidigt som den är mycket verklig för många. Det beror ju på hur man ser det och väljer att tolka det. Man kan här belysa att de som använder sig av religionen som ett maktmedel kan använda sig av individens osäkerhet, som Freud talar om, som en del i processen. Detta är tänkvärt och återkommer senare i arbetet och således även religionsprofessorerna Geels och Wikströms tankar om religiositet, vilket ligger som en grund i denna del och är därmed en inspirationskälla.

All religion hör ihop med ett socialt sammanhang, ingen människa kan studeras enskilt eller som en isolerad varelse utan måste studeras i förhållande till andra. Religionen kan ses som ett normsystem där flera individer i stora eller små grupper samverkar och delar gemensamma uppfattningar, vilket ger en känsla av samhörighet och en mening i livet för många individer. Weber (1985:11) menar att det religiösa handlandet och tänkandet inte kan avskiljas från det vardagliga målinriktade handlandet, speciellt om där ligger ekonomiska syften som grund, alltså kan man se det religiösa som en del i eller av det kapitalistiska samhälle som vi lever i.

Kunskapssociologerna Berger och Luckmann har en teori beträffande den "sociala ordningen" och hur den därmed sammanhängande upplevelse världen uppkommer enligt tre faser: externalisering, objektivering, och internalisering. "Början på denna process är internaliseringen: den omedelbara upplevelsen eller tolkningen av en objektiv händelse som uttryckande mening" (Berger & Luckmann 1979:153). Alltså kan man säga i en allmän bemärkelse att internalisering är något inom den egna personen, ett inåtvänt beteende. Detta gör att individen kan socialisera med andra, den signifikanta andra spelar stor roll i denna process. Människan måste skapa en samhällelig verksamhet, "människan måste ständigt externalisera sig i aktivitet" (Berger & Luckmann 1979:68). Detta är biologiskt betingat och en nödvändig antropologisk nödvändighet som finns i varje individ som sedan gör att samhällsordningen kan fortlöpa och frodas. Människan måste skapa sig en stabil miljö som denna kan leva i och detta gör den genom externalisering, alltså aktivt medverka i den sociala ordningen. Människan lever således i ett ömsesidigt förhållande med sin verklighet, sitt samhälle, vilket är skapat av den sociala människan hon måste vara, bl.a. genom upprepat beteende genom rutiner osv. (habitualisering), definitionen av roller (typifiering) och institutionalisering av de sagda momenten.

Detta behöver legitimeras (göras accepterat i den sociala ordningen), menar Berger och Luckmann, och detta görs genom att samhället ges en objektiv verklighet. Objektivering eller en objektiv verklighet, menar Berger och Luckmann, är den verklighet som fanns till innan man själv fann den som objektiv så att säga, en förutbestämd objektivering som talar om de nödvändiga objektiven som behövs för att förstå verkligheten. För att applicera detta på religion som ett maktmedel i USA kan man exemplifiera den kristna bibeln som en objektivering, det är ett ting som har en mening och bestämd orsak som sedan delar av samhället eller vissa rörelser upplever som nödvändig i den sociala ordningen. Individen socialiseras in i detta redan från början (primär socialisation) till vuxen ålder (sekundär socialisation) vilket sedan kan resultera i att traditionella band knyts på grund av den habitualisering som uppkommer i den sociala ordningen, vilket i sin tur influerar de kommande generationerna (Berger & Luckmann 1979:33).

Utan den grundsatsen att människan är en social varelse hade till exempel inte den kristna kyrkan kunnat ha ett så stort fäste och påverkat människor till de grader som den gör, vilket kommer att belysas i den senare delen av arbetet. Vilket i sin tur bekräftar till viss del att kyrkan kan använda sig av människans sociala behov till förmån för egna syften och mål och

även andra religiösa rörelser som Jesusfolket där ungdomar hypnotiserades, hjärntvättades och använde droger för att de skulle stanna kvar i rörelsen, enligt deras föräldrar (Martling 1982:214). Detta blir således ytterligare ett verktyg och ett maktmedel för den religiösa ledaren, det sociala behovet.

Man kan därmed hävda att detta förutsätts att signifikanta andra har en avgörande roll i detta system, eftersom dom påverkar, reglerar och normaliserar vad som är accepterat och vise versa. På så vis är det en naturlig reaktion att individen upptar den religiositet som är och att detta sedan präglar det samhälle den lever i. Även här kan man reflektera över att detta kan användas som ett maktmedel, genom dels påtryckningar på den signifikanta andra, men även genom att försöka normalisera religionen så mycket som möjligt vilket i sin tur leder till en press på individen att göra och vara som alla andra.

Berger och Luckmann redovisar ett begrepp som karakteriserar plausibilitetsstruktur, denna struktur menas med den nödvändiga förutsättningen (ledare, regler och/eller rutiner) som krävs för att vidmakthålla den verkligheten som är för individen, ”den specifika bas och de sociala processer som krävs för att den skalla vidmakthållas”, konstaterar Berger och Luckmann (1979:180). Inom varje religion behövs en social struktur i vilken individen finner den ”självskrivna sanningen” eller ”den sanna verkligheten” och detta behövs för att upprätthålla religiositeten och gör därmed att den kan överleva (i Geels & Wikström 1999:57), mer exakt kan man säga att plausibilitetsstruktur behövs för att religionen ska överleva, om den inte hade funnits, hade där inte heller funnits någon religion. Det behövs en verklighet som är legitim och accepterad, som alltså accepteras av dem som är tror på den, i detta fall är det amerikanska folket anhängare och eliten styrkan som gör att den överlever.

För att exemplifiera detta (en s.k. monopolitisk situation) kan man dra paralleller med islam och dess påverkan på det samhälle där det utövas. Det finns nog ingen religion som har så stor legitimitet i sitt normsystem, den politiska verkligheten och det övriga samhället, (även om USA inte kommer långt därefter).

Sociologen Max Weber (1983:144) belyser detta faktum att det behövs auktoritära krafter i religionen för att den ska kunna överleva och att det behövs en legitimering för auktoritetsutövandet och vilken legitimitet som eftersträvs är beroende på vilken typ av auktoritet som det handlar om. I USA kan man till exempel se att eliten hamnar under alla Webers (1983:146) tre rena typer av legitim auktoritet; den legala – (rationella skäl,

föreskriven ordning som utövas av auktoritära personer), den traditionella – (traditionella skäl, gamla traditioner är heliga och kan utövas av auktoriteten) och den karismatiska auktoriteten (karismatiska skäl, vördnad inför en persons helighet eller egenskaper).

3.1.1 Den religiösa gruppen

Gruppen har stor inverkan på hur man bibehåller den verkligheten som är gällande, den blir en viktig signifikant andra för individen och har därmed även makten att påverka på gott och ont.

Det behövs vad sociologerna kallar en signifikant interaktion för att idéerna skall kunna leva vidare. (Geels & Wikström 1999:64)

Utan detta samspel med andra människor hade religionen i sig inte kunnat överleva, utan ens s.k. referensgrupp (en grupp som delar samma mål och aktiviteter som en själv) finns där inget att ty sig till eller socialisera sig med. Man finner sin trygghet i gruppen och detta blir ett samspel, där individen får en acceptans och trygghet och samtidigt förstärks gruppen som grupp genom detta. De delar samma trosuppfattning och har ungefär samma ideologier som sedan blir deras verklighet, det blir deras sanning i livet, där de kan finna tröst och glädje och bemöta livskriser.

”Gemenskapen är en gränsdragning” konstaterar Jan Hjärpe (2003:82), han menar att gruppens gemenskap blir dess verktyg både förr om själva och inför andra. Det blir en känsla av något som är positivt laddat för individen och där den finner den trygghet som den måste ha. Den gemenskapen kan påverka individen eller gruppen att utföra våldsdåd och andra otrevliga handlingar (vilket världen har fått se ett par gånger, t.ex. World Trade Center tragedin den 11 september 2001). Den religiösa legitimiteten att utföra handlingar förstärks av den gemenskap som är som sedan blir till grund för att få göra som den vill. Ytterligare en faktor för att den religiösa gruppen ska få utföra vissa handlingar, menar Jan Hjärpe (2003:84), att det är en självklar sak. Man rättfärdigar sin grupps beteende med att det var ”iusta causa”, en rättvis sak eller ”resta intentio”, rätt avsikt och detta gör att man kan i Guds namn tillgodogöra sig vissa privilegier, medel och mål.

Postulatet om att ändamålet helgar medlet gör sig påmint här och om man applicerar detta på samhället kan det få konsekvenser, beroende på vilka medel som används. Detta är ett fenomen som inte har en religion som huvudsäte, utan detta är allomfattande och genomsyrar många religiösa grupperingar, som i USA till exempel där det finns ett flertal olika varianter av väckelserörelser och trosuppfattningar. I vilka de finner sina medel och sina ändamål som måste tillgodoses och eftersträvas, med en norm som satts av auktoritära och betydelsefulla människor. Med en tanke i begreppet "iusta causa" ("rätt sak") och som Hjärpe även talar om att man rättfärdigar sig själv "med hjälp av" Guds namn, kan den religiösa gruppen bli farliga individer både för sig själv och inför samhället, om de har onda och felaktiga avsikter och privilegierar sig med det nämnda.

I referensgruppen florerar flera olika roller som individerna antingen tillsätts eller tar sig själva an, individer har en viss typ karaktär och "roll" inför sin omgivning som speglas i interaktionen med "sin" grupp. Man får en förväntan på sig att prestera, agera och reagera på saker som rör gruppen och dess perspektiv på omkringliggande aspekter. Hur aktiv man är inom sin religion är således beroende på vilken typ av roll man spelar eller vilken funktion man vill fylla för sin grupp och tro. Genom att inta en viss roll, interagerar man även i ett samspel med andra individer och internaliserar till slut detta som sedan blir ens subjektiva verklighet. Man identifierar sig till slut med den roll man spelar och agerar därefter. I denna sociala process finner man redan från barnstadiet att barnets signifikanta andra spelar en stor roll i vilken barnet finner sin identitet, tar efter detta och socialiseras sedan in det samhälles norm som efterlevs.

Människan är en sökare. En sökare som vill finna den referensgrupp som tilltalar denna och delar samma värderingar som en själv (Geels & Wikström 1999:68). Och detta görs antingen genom att man socialiseras redan från barnsben in i en viss religion eller att man som Geels och Wikström menar (1999:68):

När en människa i ett pluralistiskt samhälle får en intensiv religiös upplevelse och saknar symbolsystem att tolka den med, då kommer hon att söka ett sådant.

(Geels & Wikström 1999:68)

Det är antagligen just därför religioner världen över kan överleva många tidsskiftningar o.s.v., människan söker hela tiden efter en bekräftelse "som människa" och en referensgrupp att få

detta från med likvärdiga ideologier och meningssökande. Här ligger även grunden till att religionen kan överleva och ha ett så stort inflytande både på en makro- och mikronivå, att människan vill ha en mening med livet och söker därmed efter det, antingen då inom religiösa kretsar eller individualistiska livsstilar. Här kan man påvisa ett verktyg som antagligen är oerhört effektivt när det gäller utövning av makt genom religion. Genom att använda sig av individens sökande efter en mening med livet eller liknande kan organisationer, religiösa ledare, presidenter etc. utgöra det behov som föreligger och sedan tillämpa detta på egna egoistiska förutsättningar. Det är ju ett behov som alltid kommer att finnas och alltid kommer att söka efter svar, en evig fråga som den religiösa ledaren alltid kommer att försöka besvara.

Jan Hjärpe nämner en viktig avgörande faktor som behövs som en del i religiositeten, nämligen att individen är delaktig i det förgångna, ”att vi fanns till innan vi själva var födda” (Hjärpe 2003:92). Det rituella upprepadet som avspeglar sig - när man går till kyrkan, ber en bön vid middagsbordet, psalmens betydelse - är verktygen för att människor upplever sig tillhöra något och har således en härkomst som går hundra år tillbaka i tiden. De mest vedertagna religionerna har en tradition som sträcker sig över flera epoker och i detta får den även den kraft som kan tyckas vara en avgörande för den prägel som denna sätter på både makro- och mikronivå. Tradition över generationer blir således nyckelordet i detta sammanhang.

Hela denna religiösa tradition kan jämföras med ett språk. Genom att tillgodogöra sig detta religiösa språk har människan en möjlighet att tolka tillvaron religiöst, som guds handlande. (Geels & Wikström 1999:84)

Språkliga metaforer från religionen till politiken används, konkreta exempel är: får, getter, varg, duva, lejon, räv osv. Man försöker nå ända in i individens själ och tar på de komponenter som kan tänkas frambringa en viss känsla för individen.

3.1.2 Moralens funktion i det religiösa samhället

Thomas Anderberg (1997:32) konstaterar att ”den ena sidans terrorist är den andra sidans frihetshjälte”. Med detta bekräftar han att moralen är ett ombytligt och skiftande fenomen som grundar sig på den grupp eller det lands moraliska grund och norm. Moral och religion går ofta hand i hand och moraliska idéer, som nämnts tidigare, kan fylla det tomrum som behövs för att religionen ska kunna överleva i dagens sekulariserade samhälle. Med moral kommer även en tanke på vad som är godhet och vad som är ondska och detta är ett måste för den religiösa gruppen att framhålla. Detta skiljer sig således beroende på vilken kultur som det handlar om. Anderberg talar om att man kan rent av urskilja större skillnader mellan kulturer än mellan individerna på vad som är det gällande och på vad som inte är det. Därmed är frågeställningen om vad som är moraliskt korrekt ett diffust och problematiskt dilemma, i och med att moral grundar sig på olika sätt och vis, men ändå en föresättning för religionens överlevnad och dess maktinfluens för de människor som väljer att tro på den.

Teodicéproblemet (försök att förena föreställningen om en god och allsmäktig Gud med det faktum att det finns ondska i världen) förklaras ofta med att Gud avskrivs ondskan och satan får ta över denna roll istället och satan får sedan den symboliska roll som det onda. Häri får individen ytterligare en försäkran om att dels finns det ondska (och detta kan man sedan applicera på det eller dem som inte tycker likadant) och dels är Gud en oskyldig varelse som bara vill göra goda ting. Religionen i sig besvarar och gör det ganska lätt för individen att ta del av detta. På ett sätt kan man propagera att individen blir bekväm och slipper betänka existentiella frågor som moral, ondska, liv och död osv., religionen kan besvara dem alla och har därmed ensamrätt på vad som är rätt och fel. Den normaliserar och utgör en moralisk värdegrund i vilken individen kan socialisera sig och finna det den söker efter, vad det nu må vara. Detta blir således ytterligare ett religiöst maktmedel, ett utnyttjande av individens sökande och dess sociala interaktion med andra likasinnade moraliskt tänkande.

(Anderberg 1997:33)

3.1.3 Religion som ett maktmedel

Det finns dom som använder sig av religionen för att nå sina egna självcentrerade mål eller manipulera andra människor. Allport (forskare inom personlighetspsykologi i USA) fram till att det finns två olika riktningar inom religiösa syften.

Den första riktningen innebär att individen använder sig av religionen för egna motiv/syften, s.k. extrinsikal orientering:

Personer med denna orientering är benägna att använda religionen för egna syften. /.../ Extrinsikala värderingar är alltid instrumentella och egennyttiga. Personer med denna orientering kan finna religionen användbar på många olika sätt – att ge säkerhet och tröst, sällskaplighet och förströelse, status och självrättfärdigande. Trosläran som omfattas tas lätt på eller avpassas annars för att passa mer primära behov. Uttryckt i teologiska termer, vänder sig den extrinsikala typen till Gud, men utan att vända sig bort från sig själv. (Geels & Wikström 1999: 256)

Den andra riktningen innebär att individen lever i sin religion, s.k. intrinsikal orientering:

Personer med denna orientering finner sitt dominerande motiv i religionen. Andra behov, hur starka de än må vara, anses vara av mindre grundläggande betydelse och harmoniseras så långt möjligt med de religiösa föreställningarna och föreskrifterna. Sedan individen omfattat en troslära eftersträva denne att internalisera den och följa den helt. Det är i denna betydelse som han lever i sin religion.

(Geels & Wikström 1999: 256)

Här kan man observera att religionen kan användas till egna syften och förutsättningar med en grundläggande socialisering i åtanke. Det kan handla om att tillgodose grundläggande psykiska behov som t.ex. inom den extrinsikal religiös orienteringen handlar det mycket om att värna om sin sociala status och individen har ett behov av ett självrättfärdigande som sedan blir en möjlig konsekvens i mötet med andra individer som har en annan troslära. Medan de som är mer intrinsikala förkastar sådana fördomar och har en mer positiv människosyn.

Religionen erbjuder och fyller de behov hos människan som ligger denna nära, såsom en kontakt med det andliga eller en trygghet där denna kan känna sig säker som individ.

Religionen visar en väg, men omgärdar den med kryptiska vägs skyltar, och ser samtidigt till att de alternativa vägarna förses med stoppmärken och bommar.

(Anderberg 1997:10)

Anderberg påstår att den kritiska granskningen av religionen är inaktiv och att religionen intar en alltmer skyddad sfär där flera idéer som inte är av religiös härkomst kan inrymmas och ta plats. Moraliska idéer och etik är exempel på sådana komponenter, detta kan man påvisa i USA, där individen ska följa den moraliska värdegrund i vilken hon, som Geels och Wikström även talar om, är insatt i socialiseringen eller traditionsbunden. Den kritiska synen på vad som är rätt för en själv tas bort i om att prästerna fungerar som en sorts guider och visar den väg som man ska ta, man blir således visad av vad som är moralisk accepterat.

3.2 *En tillbakablick*

För att förstå den religiositet som genomsyrar USA behöver man gå tillbaka i tiden ända till Mayflowerdokumentet. Pilgrimsfäderna steg i land från båten *Mayflower* (år 1620) och tecknade ett dokument i vilket det stod att en överenskommelse om det framtida styrelseskicket det s.k. *Mayflower Compact*, skulle vara sammanlänkat till Gud och samhällslivet som en helhet. ”Gud existerar inte för människornas skull utan människorna är till för Guds skull, och allt som sker, alltså också det för Calvin otvivelaktiga faktum, att endast en ringa del av mänskligheten är kallad till evig salighet, kan ha sin betydelse endast som ett medel för Guds härlighet och majestät” (Weber 1934:48). Alltså en religion i vilken människan ska hedra och ära Gud och det är endast han som utser vilka som ska komma till ”den eviga saligheten” (som Kristus), individens eget tyckande bortses här på sätt och vis. ”Världen finns uteslutande till för Guds ära” och individen ska följa hand befallningar efter bästa förmåga (Weber 1934:51). Om man är utvald eller inte är Guds ”osynliga kyrka”, en hemlighet man inte kan få reda på, utan man ska bara ära Gud och hoppas att man blir utvald. Däri blir detta ett maktmedel, eftersom man håller individen konstant ovetande på sätt och vis och sökande efter frälsning och en trogen anhängare av dess religiositet på grund av detta.

De hade ju kommit för att fritt utöva sin religion och genom detta dokument lade de sin grund till den religiositet som är idag både när det gäller normer, kyrkor och sociala beteenden (Fichou 1993:75). Genom den Calvinistiska metodiken blev konsekvensen att ett genomgripande kristnade av hela tillvaron var framtvingat och influerar därför individens tillvaro på flera sätt, vilket var tanken (Weber 1934:59). Yrkesarbetet skulle även vara influerat med Guds bud, ”då det tjänar samhällets liv här på jorden” (Weber 1934:51). Den *Calvinistiska* läran motsvarar den amerikanska mentaliteten och attityderna som pilgrimsfäderna hade som trosuppfattning och blev sedan den (puritanska) grund i vilken den enorma medelklassen, som sedan skulle härska och dominera landet, kunde få utlopp för att sammankoppla sociala system med en religiös tro.

Calvin förkunnade; att de av oss som blir frälsta blir det genom sin tro och inte genom sina gärningar, vilka inte är tillräckliga, då de grundas på viljan hos varelser märkta av arvsynen. (Fichou 1993:76)

Detta utvecklades sedan på 1700-talet till att bli en mer modifierad syn, en mer individualiserad tanke i vilken man kan se att förbättring kan ske genom en vägledning av Gud och detta i parallellt med goda gärningar, gärningen kom mer i fokus och spelade en viktig roll till skillnad mot tidigare. ”Tro och handling samverkar ständigt och styr de religiösa och sociala attityderna” (Fichou 1993:76), och däri kan man se kärnan i den amerikanska själen och dess verkan på det övriga samhället. Men det bör nämnas att man här inte kan dra generaliseringar, eftersom puritanismen inte nådde till hela USA och alla dess kolonier. Utanför denna lära stod bl.a. Rhode Island (katolskt), Pennsylvania (skapades av William Penn och kväkarna) och även större delen av Södern (brittiskt system). Puritanismen spred ut sig, men detta först efter att stora delar av USA industrialiserades och urbaniserades. Utifrån denna religion föddes flera andra religioner såsom Metodismen där John Wesley återupplivade den gammalpuritanska tanken, ”att gärningar inte är den verkliga grunden för nåden utan endast grunden för visshet om den, och då endast om de uteslutande till för Guds ära” (Weber 1934:67). Sedan kom religioner som Pietismen, som även har rötter från den puritanska tron, och andra rörelser som idag är en del av det amerikanska samhället, som Folkets tempel, Moon, Church of the Word (Martling 1982:110), som kommer att belysas ytterligare senare.

Den första religiösa väckelserörelsen i Amerika, The great awakening, drog fram på 1720- och 1730-talen och bidrog till att puritanernas tro på Amerika som Guds utvalda land förbands med den upplysta drömmen om Amerika som den odödliga republiken.

(Rosenberg 1991: 273)

Med hjälp av pastorer som Jerry Falwell och liknande religiösa organisationer och väckelserörelser har traditionen kunnat fortsätta och frodas i det amerikanska samhället. Även genom utsagor som ”om vi måste avstå från antingen religion eller utbildning, bör vi avstå från utbildning”, uttalande från den demokratiska presidentkandidaten, William Jennings Bryan, i debatten kring Darwins lära eller skapelse läran som undervisning i skolan. Religionens inflytande på det amerikanska samhället vinner över allt annat till och med över förnuftet kan tyckas (Rosenberg 1991:280).

I ett individualistiskt och konformistiskt socialt USA svarar puritanismen väldigt bra, i om att människan står ensam inför sin skapare och sina medmänniskor, och ska därmed ta ansvar för sitt eget liv inom de avgränsningar som överenskommer med det politiska och den

administrativa makten. Weber talar även om detta fenomen, ”benägenheten för en etisk rationell församling blir å andra sidan större ju mer man närmar sig de skikt, som företräder modernt, rationellt ekonomiskt företagande, dvs. socialskikt med ekonomiskt sett borgerlig klasskaraktär” (Weber 1985:68). Rikedom och framgång blir således en symbol för att den religiösa människan är det som skall vara, en självständig handlingsmänniska.

I detta kan man sedan påvisa att de fattiga och de rika selekteras och de rika blir de som är utvalda och älskas av Gud, vilket i sin tur har präglat USA:s till att vara en kult av materiella och ekonomiska framgångar. Puritanerna menade även att man måste skilja mellan goda och onda människor, menar James Morone (Rosenberg 2004) detta har sedan präglat det amerikanska samhället, där puritanerna är Kristi soldater och amerikanerna är demokratins soldater på världens fästningsvallar. Där finns alltså en grundidé på vad som är rätt och fel, gott och ont som härleds från den puritanska tron om att sträva efter att handla i vad man vet är det godas tjänst (Fichou:1993:80).

Sociologerna säger att trossatserna och kyrkorna återspeglar samhället, samtidigt som samhället återspeglar dem. (Fichou 1993:75)

Man ser det religiösa i det vardagliga livet, i normerna, i politiken med mera, det är en influens som har präglat en stor del av befolkningen. Om man inte tror och efterföljer detta går Amerika under, enligt James Morone, republikanernas motto upprätthåller därmed den största och äldsta myten i den amerikanska kulturen. Att VI och DE måste skiljas åt, på detta har Amerika skapat sig sin moraliska grund, vilket även Jan Hjärpe konstaterade och är konsekvent i undersökningen (Hjärpe 2003:82).

Propagandisten behöver en dualistisk världsbild av två storheter: det goda eller det onda. Det gäller att visa att fienden som annorlunda, hotande, farlig, en som måste vara utanför den egna gemenskapen, en som inte kan tillerkännas samma rättigheter som en själv. (Hjärpe 2003 :89)

Kyrkan och staten har blivit åtskilda sedan landets födelse i och med att pilgrimsfäderna och kväkarna har drivit sin religiösa verksamhet med hjälp av sina finansierers kapital. Där finns alltså en sammankoppling mellan kapital och religion vilket har satt prägel på dagens kyrkliga- och religiösa verksamhet. Det har inte funnits någon enskild kyrka, utan samfund

och dylikt har kunnat upprättas om man bara har haft ett startkapital. Här bör det även nämnas att den första boken som trycktes i USA hette Bay Psalm Book år 1640, och följdes av fler skrifter och konstverk, alla med en religiös anknytning, vilket speglar den religiositet som präglar samhället. Eisenhower (tidigare president i USA) följde upp detta och sa;

Vårt styrelseskick har ingen mening, om det inte grundar sig på en djup religiös tro.

Vilken denna tro är har föga betydelse så länge den existerar. (Fichou 1993:82)

I USA finns där ca; protestanter 32 %, katoliker 23 %, judar 2,3 %, grekisk-ortodoxa 1,5 %, muslimer 1,5 %, vilket redovisar i att mer än halva USA s befolkning är troende, det framkommer här bara statistik över de mest kända, det finns ju fler religioner som inte är med i beräkningarna. Som möjligtvis finns i de amerikanska samfunderna – Adventisterna, Unitarismen, Christian Science som är den mest kända – i vilka där finns ett flertal anhängare (Martling 1982:107). Så i USA finns det en bred skara människor som har en trosuppfattning av något slag och på så vis en del människor att kunna utöva makt på.

Nämnvärt är att i en jämförelse med andra europeiska länder där religionens roll har minskat, har den i USA bestått och blivit en del av samhället (Lindahl 2001:95). Göran Rosenberg skildrar detta:

Det amerikanska bibelbältet, denna guds breda väg genom Amerikas sydstater, med norra kanten genom North Carolina, Tennessee och Oklahoma, och den södra genom Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana och Texas. Kyrkorna står tätt, som uppåtsträvande pelare i det sommarheta landskapet, men de bär varken upp himmel eller himmelrike, bara en moralismens allom inneslutande tak, under vilket luften känns kvävande och rummet trångt. (Rosenberg 1991:263)

3.2.1 Tvånget att vara amerikan

Baker (1992) statsvetare och professor vid Rutgers University New Jersey, hävdar att även om där alltid har funnits en mångkulturalism i USA, så är det ändå något speciellt att vara amerikan. Man införlivas de spelregler som är gällande och måste därmed acceptera de

kulturella normerna, genom den primära och sekundära socialisationen som nämnts tidigare. Där finns inga större skillnader emellan t.ex. protestanter och katoliker, utan snarare mellan svarta och vita, menar Baker (Baker 1992:8). Alltså kan man anta att det spelar inte så stor roll vad man tror på, utan snarare handlar det om att man tror. Religionen gör amerikanen till amerikan (Murelius 2001:78). "Före läggdags går jag in i den ännu öppna souvenirshopen i hotelllobbyn för att köpa en lokaltidning och botanisera bland turistböcker, men lokaltidningen är slut och de enda böcker som finns har titlar som "Att be med framgång", "Testa dina bibelkunskaper" och "Löften som män kan avge". Det religiösa Amerika gör sig påmint överallt konstaterar Rosenberg (2004).

Det framkommer ganska tydligt att amerikanen socialiseras in i rollen som en religiös anhängare, det blir en internalisering av dennas objektiva verklighet och slutligen ens subjektiva verklighet. Överallt, både från den "signifikanta andra", "gruppen" och samhället, finner individen sin identitet och om då alla dessa parter är religiöst benägna är det en naturlig prägling på den enskilda att denna också blir religiös. I ett plausibilitetsstrukturerat samhälle som är influerat av religiositet blir det ganska svårt att stå utanför (s.k. outsider) kan tänkas och därför kan det då bli ett s.k. tvång att vara en amerikan och allt det innebär, som Baker även hävdar.

Olof Murelius konstaterar att i och med kyrkans och statens separation, har religionen en fri marknad att tillgodogöra sig och innefattar därmed även en del av den amerikanska kommersiella kulturen. Till skillnad från andra samhällen och länder, där man har en mer "ensidig tro" i vilken man därefter identifieras som antingen icke troende eller troende, och blir således accepterad genom detta. Religionen i USA handlar om konkurrens och pengar, där pengar menar Murelius insamlas för att främja sin egen tro (Murelius 2001:180).

Man legitimerar sin verklighet som sådan, vilket även Berger och Luckmann talar om i boken *den religiösa människan*, och därigenom lindas den troende in i att det som händer och sker i dennas verklighet är det enda rätta, alltså genom internalisering och en plausibilitetsstruktur är det föga förvånande att amerikanen möjligtvis blir en religiös sådan för eller senare.

Man kan därmed påpeka att vissa amerikanare är religiösa på grund av ett osynligt "tvång" från det övriga samhället. Vilket i sin tur leder till ytterligare ett verktyg angående hypotesen; *religion som ett maktmedel i USA*. Individens vilja att efterfölja det som är normaliserat och "det enda rätta" blir ett instrument som används för att främja extrinsikala mål, satta av olika

ledare. På grund av den öppna och fria religiösa marknaden i USA blir således barriären för tolerans gentemot detta desto mer och även då mer accepterat. För att exemplifiera hur pass inrotad religiositeten är i landet kan man referera till den s.k. The Pledge of Allegiance, den amerikanska trohetseden som lyder:

I pledge allegiance to the flag of the United States of America and to the Republic for which it stands, one nation under God, indivisible, with liberty and justice for all.

(Murelius 2001:182)

Murelius (2001:182) menar att som ett eko hörs denna ramsan genom varenda amerikansk skola och sportevenemang, som en ritual som inte kan upphöra utan ständigt habitualiseras in i varje amerikanskt hjärta, tills den slutligen tillhör jaget och identitet. Murelius (2001:182) påpekar att "det har träffande sagts att Amerika är amerikanarnas religion"... men man kan faktiskt ifrågasätta hur mycket sanning det ligger i detta påståendet. Många amerikanare älskar "sitt" land, alltså har en patriotisk övertygelse.

3.2.2 Den religiösa guiden

Bland de första religiösa ledarna som kom till USA från 1600-talets början och framåt, slog sig ned i nordvästra USA. De var europeiska kolonizatörer och var starkt religiösa människor som försökte överföra sina övertygelser på sociala och politiska strukturer och system. Och detta har sedan influerat och satt sin prägel på den aktuella verkligheten idag. Ledaren blir ett symboliskt ting som representerar det "goda" och det "accepterade" och även den auktoritet som behövs för att upprätthålla reglerna som är (Lindahl 2001: 95). Sociologen Max Weber (1983:186) menar att "det är utmärkande för ledardemokratin att hängivenheten och förtroendet för ledaren har en naturlig emotionell karaktär. Detta har som följd en tendens att man föredrar som ledare personer som är exceptionella, lovar mest och arbetar med de mest uppseendeväckande medlen", vilket man kan påvisa i USA och dess val av ledare.

Det finns en mångfald av kyrkliga samfund i USA, och det var framförallt på 1800-talet som dessa religiösa grupper och dess karismatiska ledare spred ut sig över landet och det har fortsatt till idag, exempel på aktuella samfund idag är Folkets tempel, Moon, Church of the Word (Martling 1982:110). Dynamiska och kraftfulla religiösa ledare träder fler och fler fram

och predikar om vad som är Guds vilja, t.ex. i s.k. camp-meetings (tält eller friluftsmöte där en folkmassa lyssnar på en predikant) kan de troende mötas och bli vägleda i det som är det enda rätta. Jean-Pierre Fichou (1993) menar att det är uppenbart att perioder av ekonomisk eller samhällelig kris varit särskilt gynnsamma för sådana rörelsers uppkomst, om man förlorat tron på landet eller vad det nu må vara finns där alltid andra uppfattningar som man kan tillgodose, alltid andra karismatiska ledare att lyssna till. ”Makthavarna har ju ett eget självklart intresse av att inom vissa gränser visa hänsyn och välvilja mot de egna underlydande, eftersom hans egen trygghet och hans inkomst i stor utsträckning är beroende av deras välvilja och tillgivenhet så länge som rationella kontrollmedel saknas (Weber 1985:139).

En viktig faktor som bör tas upp är att kyrkan, samfunden och sekterna är mycket engagerade i det vardagliga livet och fokuserar mer på världen som är idag, inte den tillkommande. Grupperna skapar vissa riktlinjer för sin tro som sedan åtföljs av levnadsregler och ett alternativt samhälle i enlighet med sin tro. Frågan som häri kan ställas är således om syftet är extrinsikalt eller intrinsikalt? Är religionernas ideologier egennyttiga eller gynnar dem sina anhängare likaväl? Med tillräckligt kritiska ögon kan man se igenom dem som inte menar väl och därefter sätta sin tilltro. I och med att kyrkan och staten är åtskilda kan kyrkan i sig skapa sig ett eget ”litet” kapitalistiskt samhälle, i USA refereras kyrkorna med Big Business för vissa och innebär således en investering om man har ett ekonomiskt kapital eller en finansiär som är beredd att betala. Weber konstaterar detta när han menar att en religions ställningstagande kan förklaras med att ekonomiska krafter ligger bakom detta (1985:142), alltså går kapitalism och religion hand i hand, där religionen förändras utefter de ekonomiska förutsättningarna som är gällande.

På grund av att landet genomsyras av religiositet, finns där ju alltid kunder att ta sig an och rekrytera. Olof Murelius (2001:84) påpekar att privata gåvor till religiösa stiftelser och ändamål år 1994 var nästan 60 miljarder dollar, medan undervisning av staten fick mindre än 20 miljarder. Den religiösa marknaden är inte direkt sekulariserad i det amerikanska landskapet, utan den frodas och är öppen för alla och i detta ligger dess slagkraft, den tillfredsställer alla behov. Murelius konstaterar vidare att där finns tillverkare och försäljare som livnär sig på detta, den andliga variationen av ting är oändlig, precis som det kapitalistiska tänkandet. I den amerikanska ideologin ligger ju grundsatsen att man ska lyckas både materiellt och andligt, vilket innebär lätt förtjänta pengar för den extrinsikala försäljaren.

Predikanten och evangelisten Billy Graham drar folkmassor till sina föreställningar där det ”bjuds” på både musik och lovord om frihet, Billy Graham tog Kristus vid orden när han sa i Mark 16:15, gå till hela världen och predika Gospel till varenda varelse. Han tros ha predikat för fler människor än vad någon annan har gjort genom historien (210 miljoner människor i över 185 länder), från ödsliga byar i Afrika till storstäder som New York. År 1950 startade han The Billy Graham Evangelistic Association (BGEA) som har sitt huvudkvarter i North Carolina, USA. En fokus kring att de världsliga ägodelarna är viktiga, alltså en omsorg om det som är nu, inte det som komma skall. Uppmaningar, utan minsta tecken på skam, kan ledaren be de trogna att bistå med pengar till vad det nu må vara, för att sedan ta sitt privata flygplan och flyga till nästa stad med sin spektakulära show. Vad som förs fram i ljuset här är att ekonomi och religion är ett sammankopplat fenomen, som den religiösa ledaren mycket väl vet om och använder sig av (Rosenberg 1991:267).

Fenomenet kan därmed härledas till att vara av extrinsikal natur. Fichou menar att:

Man ryggar inte tillbaka för några rekryteringsmetoder, och man skaffar sig gärna ett tillskott av trogna genom att spela på kollektiv hysteri och fruktan för helvetes eld...

(Fichou 1993:86)

Det finns ett historiskt samband mellan kollektiv rädsla och religiös trosvisshet i Amerika, hävdar den amerikanske historikern, Morone (intervju mellan Morone och Rosenberg i dokumentären, det amerikanska valet, 2004), där han driver tesen att Amerikas historia bäst kan förstås som en berättelse om rädsla, synd och frälsning. Det av religiös trosvisshet genomsyrade kriget mot terrorismen passar inte bara väl in i den berättelsen utan har rimligen också bidragit till att förstärka den.

Här kan man anta att, genom att använda sig av det religiösa lexikonet kan maktherren utöva och för att sedan erövra. Och att individers trosvisshet inte bara närs av rädsla utan också av hopp - hopp om en bättre framtid? En bättre bil och friska barn - vad man hoppas på är inte så viktigt, bara man gör det, så att den amerikanska drömmen kan leva vidare och så även alla de religiösa ledarna.

Fundamentalistiska tv-predikanter som t.ex. Jerry Falwell alias den stridbara baptist pastorn, har nu setts på den amerikanska tv skärmen ett par år nu, med sitt skickligt tiggande ansikte

och predikande vinner han det amerikanska religiösa hjärtat. I en allians med Ronald Reagan och George Bush har han fiskat kristna röster med det politiska löftet om att fädernas moral åter ska råda i Amerika. Hans dagliga bön show, The Old Time Gospel Hour, drog in över 600 miljoner kronor och sågs av över 170 regionala tevemarknader. Han vinner sina trogna anhängare genom att anspela två typer av uttryckssätt, dels anser man att han säger det som den tysta majoriteten inte vågar säga, men även pratar han det kristna språk som den konservativa sidan behöver höra (Raudvere & Hammer 2004:264).

Jerry Falwell är inte ensam, hans kollega i detta kapitalistiska religiösa samhälle finns även Jimmy Swaggarts teve sända show som bjuder på tårar, rytmiska kroppsdanser och skrikande helvetespredikningar. Med strängt bevakade miljondollar villor och en intäkt på nästan en miljard dollar genom sin tv show, lever mannen nog i ett välstånd. Inte nog med detta, han har även det s.k. Family Worship Center i vilken det kan vistas 7000 personer och även skolor, Jimmy Swaggart Bible Collage, där 18000 ungdomar sökte till år 1984. Jimmy Swaggart, guds utsända, anklagades senare för att köpt en prostituerad och ”de märkligaste voyeuristiska avarter praktiserades” enligt vissa källor och predikanten ”grät” blod och bad om förlåtelse. Inom en snar framtid blev han hörd av sina trogna anhängare och byggde åter igen upp sitt religiösa imperium (Rosenberg 1991:267).

Ett karakteristiskt religiöst drag i USA är att även om man misslyckas kan man bli förlåten för sina synder, även om man helst inte ska misslyckas och anses som en förlorare. Ett motsatsförhållande med andra ord och så även ett underlag för kvacksalveri. Den religiösa ledaren kan hamna i fängelse, få sitt rykte förstört genom förskingring eller dylikt ting och ändå skapa sig en kundkrets av religiösa anhängare igen på grund av den amerikanska kristna tron i vilken man kan bli förlåten för sina synder. Man är då en ”äkta kristen”, om man kan förlåta. Frågan som då kan ställas är således hur mycket den religiösa ledaren kan åstadkomma, utan att inte bli förlåten? Konsekvensen av detta kan bli att man utnyttjar själva förlåtelsen till förmån till en själv, beroende på vad som ligger i åtanke såklart. Handlar det om extrinsikala tankar kan man ifrågasätta hur pass religiös den religiösa ledaren egentligen är (Rosenberg 2004).

3.2.3 *Landet där Gud bor i politiken och den religiösa retoriken*

Politik definieras ibland som processen att erövra och utöva makt.

(Raudvere & Hammer 2004:256)

Våld är ett verktyg i detta och det har USA bevisligen tillgodosett och använt sig av, exempelvis hämndaktionerna mot Afghanistan och Irak, vilket Olav Hammer har gått djupare in på och konstaterar att varje försök till att diktera och påverka både det offentliga och privata livet och därmed sätta de normer som står till grund för den verkligheten för människan, är en sorts maktutövning. Att influera och påverka skolväsendet (debatt kring om man ska införa Darwins utvecklingslära eller ha skapelseläran) i USA är ett sätt att utöva religiös makt, varvid man försöker trycka på de rätta knapparna, alltså de moraliska och etiskt kristna knapparna hos folket. Det ultimata inom religion som ett maktmedel, konstaterar Olav Hammer, är när man försöker påverka de mest triviala handlingarna i vardagen, som vad man ska äta eller vilka kläder man ska bära, hur man ska bete sig helt enkelt. Denna typ av maktutövning ser man mest i muslimska fundamentaliska länder i och för sig, men det är kanske dithän USA vill och till viss del är (Raudvere & Hammer 2004:256).

Nyckel aktörerna i kopplingen mellan religion och politik kan nämnas i stora drag enligt Hammers teori (Raudvere & Hammer 2004:256):

- **Staten** har en implicit eller uttryckligen en viss hållning gentemot de religiösa traditioner som härskar inom landets gränser. I vilken de stödjer eller motverkar med mer eller mindre kraftfulla medel.
- **Organisationer** som bygger sina ideologiska program enligt tre element; (1) *beskrivningar* och *analyser* av det existerande samhället, (2) *handlingsplan* i vilken där finns förslag till konkreta åtgärder inom olika områden och dess målsättning. Utmärkande för organisationerna är att de tre elementen influeras och styrs av moraliska och etiska värderingar. Slutligen finns där en (3) *utopisk bild* som visar vad som skulle kunna "bli" med hjälp av organisationens politiska filosofi. Dessa typer av program finns i de flesta organisationer både politiska och/eller religiösa.

- **Specifika personer**, de religiösa virtuoserna enligt Max Webers ordalag, gör detta möjligt genom att de bygger ideologier och praktiska arbeten på relationen mellan stat och religion. Dess förmåga att formulera sig i tal och skrift och inneha en organisatorisk talang gör dem till aktörer som agerar både som en typ av förebild men även ett språkrör för den organisation som står under den.
- **Den vanliga människan** som genom internalisering och/eller tvång efterföljer de regler och system som är.

Ett knep som presidenten tar till för att nå ut till folket kan vara att de identifierar sig med folket mot det politiska etablissemanget (Baker 1992:26). Alltså blir "en av dom", vilket i sin tur leder till att det kan bli ett verktyg för att få med sig så många människor som möjligt när det nalkas val eller dylikt. Man kunde tydliggöra det band som finns emellan det politiska och religiösa efter det senaste valet i USA, det som stod på agendan var inte frågor som, arbetslöshet eller landets finans, utan det var snarare abortfrågan och homosexuella (som är religiöst anknytande) som var aktuella problem. Häri kan man belysa att det finns en politisk grund i det religiösa och att det är detta som tar överhand när det gäller att problematisera det egna landet och även vilka viktiga prioriteringar som görs.

Pattersson, sociolog vid Harvard University (Rosenberg 2004) hävdar att president Bush använder sig av att amerikanen har en rädsla för att ses som en förlorare (vilket möjligtvis härleder från den calvinistiska läran) och måste därmed vara med dom som är de vinnande och framgångsrika. Bush anspelar på detta och de som är med/för honom är de som är de mäktiga, de rika och helt enkelt de som är "vinnarna". Därför bortser man från de faktorer som är de mest relevanta för landet eftersom det visar på att något är fel och man har misslyckats och har man misslyckats, konstaterar Baker, har man bara sig själv att skylla på (Baker 1992:30). Istället fokuserar man på frågor som egentligen inte är direkt relevanta för om landet i sig går bra eller dåligt, och lägger därmed en större vikt vid sådana saker som har en religiös innebörd. Detta blir således ett verktyg för den politiska ledaren, att dels använda sig av religiösa frågor och även använda sig av det faktum att en amerikan inte ska eller kan ses som en förlorare.

Hoppet om att förverkliga drömmen och "the self made man" som Baker (1992:29) säger, håller ihop och enar USA och lägger därmed den grund som blir dess fall i slutändan. Det

band som finns emellan politik och religion blir antagligen bara starkare och starkare. Det är en dialektik mellan individ och samhälle med en puritansk överton, menar Morone (Rosenberg 2004).

Det räcker med att den politiska ledaren utstrålar religiositet och får därmed en symbolisk post i vilken denna ska leva upp till folkets förväntningar som ett gott, moraliskt och etiskt korrekt land. Många amerikaner menade på att det senaste valet stod mellan ”det goda och det onda”, där Bush var god och Kerry utsågs till att vara ond, som har rötter från den puritanska tron att man ska skilja på vi och dom, det goda och det onda som nämnts tidigare. Amerikanen kan alltså välja sin ledare efter vad som tros vara en god och religiös ledare, inte utefter vad denna kan åstadkomma för landet. Detta blir en sorts symbios och överenskommande mellan folket och den politiska ledaren på sätt och vis där folket vill ha en politisk ledare (år 2000 ville sju av tio amerikaner ha en president med stark gudstro, och de har knappast blivit färre efter den 11 september 2001) som kan föra fram de kristna värderingarna och ledaren legitimerar i sin tur sin maktutövning genom att framföra de traditionella värderingarna och är den religiösa ledaren som krävs (Rosenberg 2004).

Då handlar det egentligen inte längre om politik och landets framtida framgångar och problem, utan politiken i USA handlar delvis om (för ett flertal amerikanare) om vem som är mest religiös. Vem som stämmer bäst överens med dennas egna värderingar och åsikter (kanske även med Mayflower dokumentets anda), vilka har en grund i religionen. På så vis blir det ju ett smart drag av politiska aktiva att ta sig an detta och sedan prägla sin politik med det, eftersom så vinner de antagligen flest röster. Genom att förbruka sig av religionen som ett maktmedel, ett extrinsikalt tillstånd med andra ord, för att främja egna syften och mål. Det kan även tänkas i den signifikanta interaktionen med andra individer (Geels & Wikström 1999:55), finner individen sin politiska ståndpunkt och detta präglar möjligtvis även den kommande generationens politiska ståndpunkt. ”Vi är republikaner och trogna kristna, eftersom så har det alltid varit” är t.ex. en vanlig utsaga man ofta får ta del av. Tradition och en (politisk/religiös) retorik sinsemellan parterna blir således en grund att stå på i religion som ett maktmedel i USA.

”In god we trust” är ett uttryck som antagligen de flesta känner till och det är kanske på grund av att offentliga personers flitiga användning av det i kommersiella situationer, nuvarande president Bush propagerar i ett av sina tal;

Jag uppmuntrar er att böja knä inför vår himmelske fader och be att jag fattar rätt beslut. (Lejon 2000:84)

Den religiösa retoriken används ofta i politiken och den färgar både budgetfrågor, sociala frågor och miljöfrågor osv. Många presidenter menar Lejon, hade inte tagit sig an sina poster om det inte varit för att de känt att de fått kraft genom bön och Gudstro, enligt dem själva.

USA s president George W. Bush talar ut om detta:

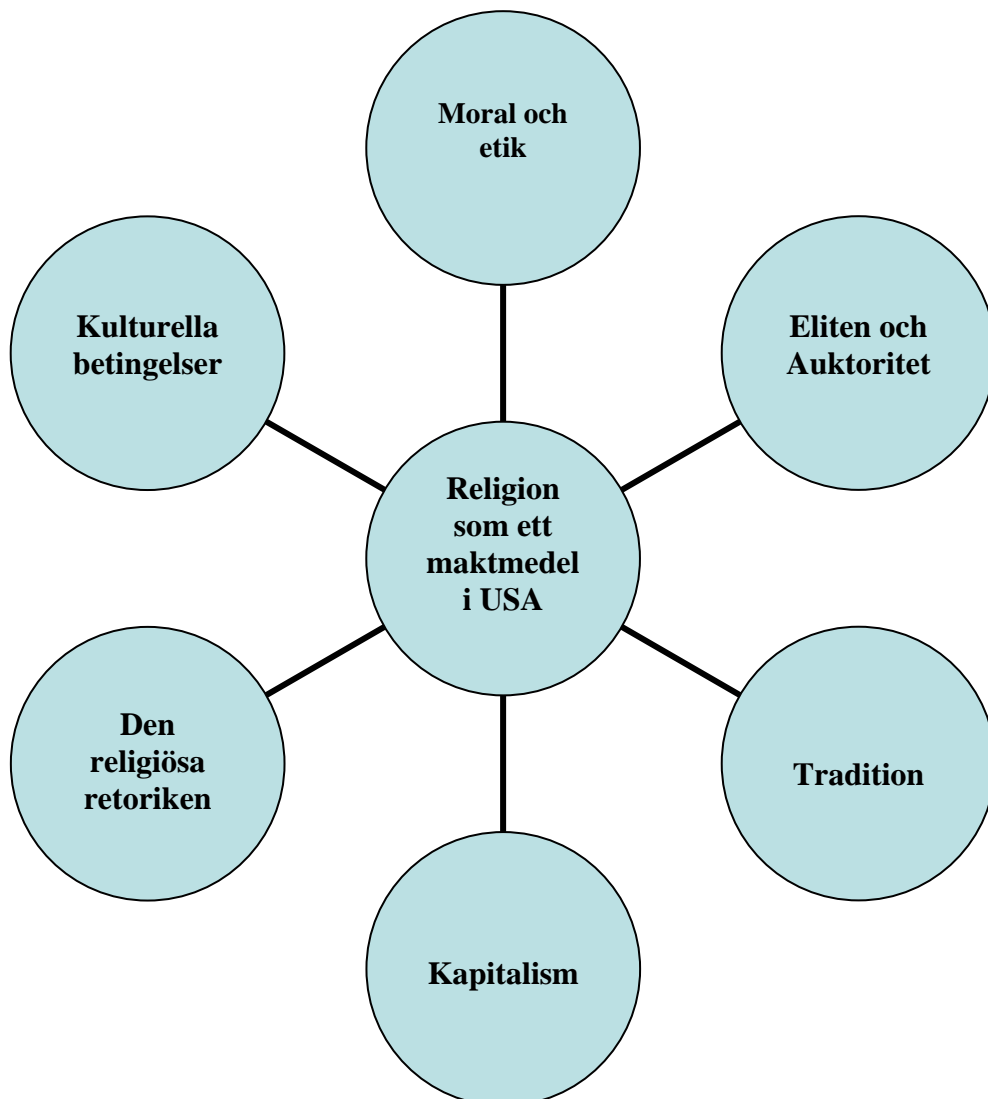
Jag tror att Gud vill att jag ska bli president, jag skulle inte kunna vara guvernör om jag inte trodde på en Gudomlig plan som överträffar alla mänskliga planer. (Moore 2003:124)

Bush manifesterade i ett av sina första tal (med stående ovationer) att de religiösa institutionerna diskriminerades och att detta nu var över. Konsekvensen av presidentens fundamentalism blev således att de kristna organisationerna fick offentliga bidrag, vilket inte bara gynnade organisationen i sig utan även dess gudfruktiga ledare som hade imponerande privata förmögenheter (Laurent 2003:9).

4 Resultat

Följande resultat har fastställts angående min frågeställning; *hur används religionen som ett maktmedel i USA?*

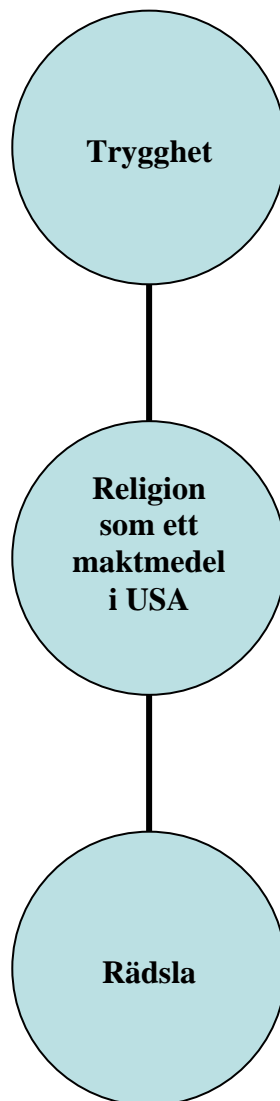
Formlerna nedan redogör för faktorer som kan ligga bakom denna företeelse.

Formeln redogör för de möjliga bakomliggande faktorerna angående tesen *religion som ett maktmedel i USA*, där man kan påvisa att de **kulturella betingelserna** kan innebära komponenter som rädsla, gemenskap och trygghet. Det finns alltså vissa amerikanerna som finner detta i religionen, som är ett legitimerat socialiserat behov redan från det primära stadiet. Denna socialiseringsprocess har skapat en typ av rädsla, i vilken individen finner sig som en outsider om denna inte tillgodoser det som är gällande s.k. konventionalism. Man kan även påvisa en typ av rädsla som bygger på den puritanska tron som sätter stort fäste vid *Vi* och *Dom*, och detta präglar sedan en del av amerikanerna. Dels på så vis att man måste tillhöra *Vi* och vidare att man genom att tillhöra både den amerikanska traditionen och ett religiöst samfund inte längre behöver vara rädd. Eftersom man däri finner glädje, tröst, gemenskap och trygghet. Det blir en relation där den religiösa amerikanen får sina behov tillfredsställda både religiöst och socialt.

Traditionen bygger på en religiös anknytning, som till exempel *Mayflower dokumentet* och den *puritanska läran* som sedan präglat landet till att bli det religiöst traditionella land som det idag till viss del är. Vilket sedan eliten använder som ett attribut i **den religiösa retoriken**, i vilken dom manipulerar amerikanen till att känna sig tvungna att vara en riktig amerikan, precis som sina förfäder. Alltså är traditionen ett av många argument som även är effektivt bland den amerikanska folkmassan. Vidare kan man konstatera att **moral och etik** är komponenter som spelar in kring det religiösa maktutövandet, där man använder det som ett rättfärdigande, eftersom det är moraliskt och etiskt korrekt i det samhälle som efterlevs.

På detta bygger sedan **eliten** och **auktoritära** personer vidare och använder religionen som ett maktmedel och manipulerar amerikanen till att tro på och vara en del av den amerikanskt religiösa världen. Genom att använda postulat från bibeln och liknande, spelar de på känslor som för amerikanen förknippas med hjältemod och att de är Guds utvalda folk. USA är delvis uppbyggt på ett **kapitalistiskt** tänkande där framgång och rikedom är målsättningen och med detta som grundsats kan sedan de auktoritära personerna ta för sig utan att skämmas eller ha ett skyldigt sinne. Konsekvensen för de som utnyttjas blir en tom plånbok och en större relevans och värdesättning vid den religiösa influensen på landet både kulturellt, politiskt och socialt. Bland annat nämner Weber detta fenomen, att utan kapitalet skulle religionen inte kunna överleva.

Man kan även finna en trygghet i rädslan, man finner ju en trygghet i gemenskapen som kan ha en grund i någon typ av rädsla, vilket sedan blir en trygghet för individen. Individen vill helst inte vara isolerad och rädd själv utan finner en tröst i tryggheten med andra och att tillhöra den framträdande gruppen så att säga. Detta blir en social relation där flera faktorer uppkommer och präglar den verklighet som individen lever i.

En ytterligare relation som bör nämnas är att individen och gruppen känner en rädsla att inte tillhöra den tradition som är gällande i den omgivning denna lever i, man vill tillhöra sitt förflutna, vilket sedan kan användas av den religiösa maktutövaren på ett synnerligt bra sätt.

Denna anspelar på det som känns mest; traditionella band, rädsla och den trygghet som framträds i den gemenskap som är. Rädslan av att "vara utanför" närs på så vis av att där finns grupperingar som är allmängällande som sedan utgör den trygghet som alla människor behöver känna. Detta blir således ett verktyg för den som använder religion som ett maktmedel att ta tillvara. Rädslan håller på så vis ihop den amerikanska gemenskapen, både religiöst och socialt.

5 Analys

Religion som ett maktmedel: En allomfattande manipulering, en strategi för den extrinsikala försäljaren, en marknad där alla kan finna det dem letar efter och luras att köpa mer. Ett särdrag som löper genom USA:s landskap och möjligtvis är där för att stanna. Ett maktmedel och ett attribut för den religiösa guiden, som i flera fall, är osynligt för den som troende.

Intrinsikal och extrinsikal är olika inriktningar när det gäller individens eller gruppens *syfte* med religionsutövandet. I den intrinsikala orienteringen *lever* man i sin religion så att säga, man internaliserar den i det liv man lever medan man i den extrinsikala orienteringen använder sig av religionen för att nå egoistiska mål eller intressen. Detta är mycket användbara begrepp i tesen om religion som ett maktmedel i USA, därför de förklarar lite mer varför och ger ett namn på maktutövaren. Även om den extrinsikala riktningen är mer aktuell än den intrinsikala, så bör det nämnas att det finns sådana människor i USA för tillfället, ett konkret exempel är deras president.

Många lever på det myntade begreppet om att USA är landet där rikedomar och framgång är en realitet och en eftersträvan. I det verkliga USA finner man utslagna och fattiga människor vilket underlättar användandet av religionen, eftersom man finner den tröst eller vad det nu må vara i sin religion. Religionen ligger vissa amerikanare varmt om hjärtat, som sedan kan tas tillvara och nyttjas som ett maktmedel. Har man inget förutom sin tro som är ett verktyg i svåra stunder kommer man att anamma den och låta sig bli styrd av den som utövar den. Där finns alltså en efterfrågan och till och med ett krav på att religionen ska och bör infiltrera samhället och på denna grund står landet och bygger vidare med sina troende arbetare.

För att försöka förstå varför religion kan användas som ett maktmedel måste man få en uppfattning om varför människan tyr sig till religionen så som hon gör. I en definition av religionen kan man se flera olika faktorer till detta, dels är religionen en trygghet där individen finner gemenskap och en viss typ av acceptans men även en moralisk värdegrund. Vilket även sociologen Emile Durkheim påstod, "religionen som ett uttryck för den sociala medvetenheten" och ett stöd för samhällets moraliska grundval. Man kan alltså påvisa att individen måste ha en regel att följa, en normalitet för att erkänna sig själva som en i gruppen. Det är ju trots allt ett vanligt faktum att ingen människa vill vara utanför eller isolerad från det

övriga samhället, vilket leder till att samhället tillsätter sig en moralisk värdegrund som sedan de flesta bör följa. Och därmed blir religionen som en del i den moraliska värdegrunden och även ett stöd för att bibehålla det gällande. Religionen i sig kan vara av skiftande karaktär men lyder likväl under samma budskap, att man ska tro. Detta är byggt på olika regler och förpliktelser som ska följas, vilket i sin tur är anknyttande till straff och/eller belöning.

Där finns två huvudinriktningar inom detta ämne, vilka är den substantiella religionsdefinitionen och den funktionella religionsdefinitionen som nämnts tidigare. Dessa inriktningar kan man applicera på *religion som ett maktmedel i USA*, där den substantiella inriktningen är kristendomen (framförallt, men inget givet drag eftersom där finns flera hundra olika religionstypologier) och den influerar i kulturella, politiska och moraliska sammanhang. Vilket i sin tur reglerar samhällsförhållande såsom val till president, leverne och förmögenheter, där den funktionella inriktningen kommer in. Religionen fyller en funktion i det amerikanska samhället, där det vilar stora summor pengar och många samveten som utnyttjas. ”Enligt religionssociologerna definieras religion som en komponent som inverkar på samhällets strukturer och vidare dess betydelse för de sociala aktörerna som medverkar i detta”, alltså är religionen en komponent och funktion i samhället i vilken det sedan används som ett maktmedel. Vilket Weber även talar om, att det religiösa ofta vilar på kapitalism och att religionen inte kan överleva särskilt länge utan ett ekonomiskt fundament.

Max Weber redogör för att det finns olika typer av auktoritära krafter och har de tillräckligt med karismatiska förutsättningar eller legitimitet, kan de göra förändringar i religionen. Vilket man kan se i USA där de flesta personer som har en auktoritär ställning kan influera och påverka individer till nästan vad som helst. Och till och med åstadkomma vad som helst. Även om den ”religiösa guiden” har syndat och betett sig oacceptabelt så kan denna bli förlåten och fortsätta sin karriär som en Guds man som tex. Jimmy Swaggarts ”missöde” med en prostituerad.

Freud konstaterade att religion är ett sätt att falla i den känslomässiga utvecklingen, vilket är en möjlig hypotes angående; det religiösa maktutövandet som ett sätt att använda sig av individens osäkerhet, p.g.a. av en störd känslomässig utveckling. Osäkerhet och rädsla är maktutövarens verktyg och används flitigt av bl.a. USA:s president, George W Bush. Han till och menar att han är sänd från Gud, genom att använda sig av den religiösa retoriken kan den

som har de rätta förutsättningarna ”guida” de individer som vill och därigenom vinna det amerikanska troende hjärtat och få en förmögenhet som tack.

Kunskapssociologerna Berger och Luckmann konstaterar att religionen kan ses som ett normsystem, där flera individer i stora eller små grupper samverkar och delar gemensamma uppfattningar. Kunskapssociologerna använder sig av begrepp som *externalisering*, *objektivering*, och *internalisering* för att beskriva detta. Genom att amerikanen internaliseras i samhället, alltså har ett tvång att skapa sig en samhällelig verksamhet, är det trots allt inte osannolikt att den blir en religiös anhängare förr eller senare.

Den ursprungliga puritanska läran influerar fortfarande USA och detta kan aktualiseras när begrepp som ”vi och dom” hörs och syns, även när man refererar till det ”goda” och ”onda”, som till exempel USAs presidenten ofta gör, ”vi ska besegra det onda”, konstaterar han i sina tal och dylikt. Genom habitualisering och typifiering och institutionalisering av de sagda momenten skapas *tradition* vilket är nyckelordet i detta och gör att den starka religionstron i USA kan fortleva. Det blir en objektiv verklighet, en legitimerad verklighet som sedan skapar den subjektiva verkligheten där den signifikanta andra och en interaktion med andra finns. I denna socialisation skapas alltså det *tvång* som amerikanen möjligtvis kan känna, tvånget att vara en riktig amerikan och allt det innebär.

Den legitima verklighet som amerikanen lever i, är uppbyggd på en religiös föreställning där roller florerar såsom auktoritära ledare, karismatiska guider och extrinsikala försäljare. Vilket leder till att man har på ett sätt ett urval där man helst ska tro på någon/något vilket hör till den föreställning som är gällande. På så vis blir ateism inte en självklar möjlighet i USA utan man har valet att välja, men helst ska man välja något av det som erbjuds. I ett individualistiskt USA har man därför svårt att tro på det ovannämnda, det är på ett sätt ett motsatsförhållande. Man är och ska vara individualist men även (starkt) religiös, alltså helst tillhöra en gemenskap men även ”sköta sig själv”. Ett fascinerande dilemma, där kyrkan använder sig av detta i och med dess influens på det sociala behov som måste tillfredsställas. Kyrkan får den roll som antagligen är den mest viktiga, med dess symboliska värde och traditionella anknytning lockar den en stor del av amerikanerna och kan därigenom skapa sitt eget imperium. Detta blir således ytterliggare ett instrument när det handlar om religion som ett maktmedel i USA, eftersom det kan bli en utnyttjning av individen p.g.a. av den allmängällande normaliteten.

Genom s.k. plausibilitetsstruktur, alltså den nödvändiga förutsättningen som krävs för att vidmakthålla den subjektiva verkligheten som är för individen, (en nödvändig komponent som behövs för att religionen i sig ska överleva), såsom ”självlara sanningar” eller ”det självlara valet”. Gör att individen håller kvar vid sin religion eftersom den tror på det som är självlart, vilket kanske inte är så märkligt. Blir man habitualiserad och socialiserad in ett visst mönster, tror man inom en snar framtid på det som de övriga tror på.

Man vill alltså göra sin verklighet meningsfull och betydelse rik, vilket gör att människan söker sig till religionen och dess huvudpersoner som införlivar och lovar allt det som behövs bekräftas. Det blir en interaktion i vilken båda parter tror sig få ut något av det, den sökande får svar och den ”svarande” får om det handlar om ett extrinsikalt syfte - pengar, ära eller vad det nu kan tänkas vara. Den eviga frågan om livets mening kommer alltid att finnas där och sålunda även de som frågar.

Jan Hjärpe konstaterade att gemenskapen är en gränsdragning, vilket leder till att det blir ett verktyg både för dom själva och inför andra. Man upplever att vi och dom känns starkare och kraftigare, vilket kan leda till ohyggliga konsekvenser både för dom själva och omgivningen. Detta kan man reflektera i USA, där den puritanska läran har satt sina spår i den amerikanska mentaliteten och sedan präglat detta på kommande generationer. I dagens USA ser man att gemenskap är en viktig faktor och att detta visar sig när presidenten drar ut i krig (krigen efter 11 sep 2001) med stöd från befolkningen, med grundsatsen att ”vi ska besegra ondskan”. Dels ser vissa amerikanare sig som ett speciellt folk som har makten att förändra och en rättfärdigad sådan med, men även ser denna gruppen sig som en gemenskap som är på ett uppdrag i Guds namn. På en moralisk värdegrund bildas generationers tankegångar och amerikanen socialiseras in i detta och får därigenom den attityd som krävs för att upprätthålla den religiositet som är i USA. Det handlar även om en sorts svaghet inför Gud, att vara allt det som förväntas av en, vilket gör att maktutövning genom religionen får ytterliggare en grund att fästa sig vid. Man tar tillvara den svagheten och osäkerheten hos individen och spelar på de stämmor som får igång denna. Det enda som krävs är att det är en tillräckligt karismatisk religiös person med retoriska färdigheter och ett kreativt sinne.

Individen är propagerad med att man ska tro på nåt och även om denna finner detta oresonligt, så är denna likväl ett beroende av den allmänna opinionen som tar över viljan. Man kan även konstatera att där finns en auktoritär underkastelse gentemot överordnande i USA, detta har

bevisligen framförts, när nästintill en hel befolkning låter sig underkuvas de maktkrafter som härskar i landet och dessutom stödjer dem i det som tros vara det rätta. De ledare som inte följer den trosuppfattningen som är och därigenom möjligtvis även länder, alltså får de som inte följer de konventionella värdena (de allomfattande värdena) motta en fördömande attityd. Vilket i sig förstärker den egna gruppens gemenskap.

Även om kyrka och stat har varit/är åtskilda i USA är religionen ett genomsyrande drag i det amerikanska landskapet, detta kan ha en grund i Mayflower dokumentet, i vilken där fastslogs en fundamentalisk grund i USA, där gud och styrelseskick skulle vara sammanlänkat. Detta har sedan präglat och skapat en marknad för religionen, där det pågår en försäljning av religiösa livsstilar. Det blir även en marknad som ligger till underlag för ett maktutövande. Maktutövningen nyttjas även av presidenter, där det för en valkampanj med religiösa anknytningar som t.ex. det senaste valet där homosexuellas rättigheter var på agendan istället för mer relevanta frågor som landets ekonomi. Vidare nyttjas den av präster, politiker och människor i allmänhet, eftersom det är ett så pass influerat särdrag i USA. En religiös livsstil kan uppkomma som en trend som i princip vem som helst kan starta upp och sedan skapa en kundkrets genom medias knep. Dessutom tar maktutövaren tillvara traditioner och den historia som ligger till grund för religionen i dagens USA och kan använda detta i sin politiska kampanj, eller i sin predikan som präst eller som rekrytering när man vill skaffa sig fler anhängare i sin religiösa församling.

Med hjälp av människor som Jerry Falwell och Billy Graham kan den religiösa maktutövningen fortsätta och frodas i den kapitalistiska världen. Ledaren blir ett symboliskt ting som representerar det "goda" och det "accepterade" och även den auktoritet som behövs för att upprätthålla reglerna som är. Det finns alltid någon att lyssna till, någon att ty sig till och någon som använder religionen som ett maktmedel i USA.

Man ryggar inte tillbaka för några rekryteringsmetoder, och man skaffar sig gärna ett tillskott av trogna genom att spela på kollektiv hysteri och fruktan för helvetes eld...

(Fichou 1993:86)

Ett konkret exempel på tvånget att vara en "riktig" amerikan är till exempel *The Pledge of Allegiance*, den amerikanska trohetseden som habitualiseras in i amerikanen generation efter generation. "Religionen gör amerikanen till amerikan" menar Olof Murelius och aktualiserar

därmed dagens USA ur ett perspektiv (Murelius 2001:78). Det extrinsikala syftet häri, för den religiösa ledaren, är antagligen att sprida sin alternativa levnadsplan i en enhetlighet med den religiösa tron, och rikedomar och en ekonomiskt tryggad framtid är ting som antingen eftersträvas eller är en del av maktutövningen. I jämförelse med andra europeiska länder har USA behållit sin starkt religiösa hållning, vilket kan vara ganska förvånande. I det framgångsrika USA ansvarar man för sina egna handlingar och brister och får därmed ta alla konsekvenserna som kommer, på gott och ont.

Det religiösa lexikonet med alla dess kraftfulla ord och uttryck ligger väl till hands för maktutövaren. Den berör det amerikanska hjärtat och anspelar på det som bringar en viss känsla hos individen. Med rätt förutsättningar som karisma, en god retorik och ett mindre kapital kan den som vill skapa sitt eget religiösa imperium i USA och fördelaktigt även tjäna en förmögenhet på det. Helt enligt Webers teorier om att religionen går hand i hand med kapitalismen.

6 Diskussion av resultatet

*Det är just därför att Gud är en mänsklig skapelse som
religionen är värd att ta på allvar*

Ernst Bloch

Religion som ett maktmedel: Ett fascinerande begrepp, eftersom det innefattar så många olika komponenter. Dels belyser begreppet att det faktiskt är ett fenomen som utövas, det finns alltså de människor som använder sig av religion för att tillförskaffa sig mer makt eller vad det nu må vara. Det belyser även att det finns människor som antingen låter sig eller blir påverkade av det på ett eller annat sätt. Man utnyttjar människors naivitet, rädsla, sorg, glädje, behov efter en gemenskap m.m. för att tillfredsställa antingen sin extrinsikala – eller intrinsikala natur. Amerikanerna ser antagligen inte hur pass mycket maktpåverkade dem är av religion, eftersom det faller sig vara ett så naturligt fenomen. Det finns kanske t.o.m. en vilja att ha det så, man väljer ju som sagt hellre en religiös politiker/president än en som inte är religiös. Även i skolväsendet konstateras detta, när man hellre väljer Skapelse läran än den vetenskapliga som Darwins evolutionsteori.

Efter en analys i en religionsdefinition kan man konstatera att människan är en konstant sökare. En sökare som vill finna t.ex. trygghet, tröst, frid, glädje och/eller gemenskap, och gör därmed detta bland annat i religionen. Och blir således ett offer vare sig den vill eller ej för den extrinsikala försäljaren. Man kan t.o.m. anta att vissa människor vill vara offer och blir därmed ett lättare ”byte” för den som jagar fler ”kunder”. Eftersom de spenderar pengar till den extrinsikala försäljaren och därmed låter religionen som ett maktmedel fortgå och byggas på en kapitalistisk grund. Vilket utåt sett inte är det som religion ska handla om. Att inte vilja vara öppen för andra vägar och ha en trångsynt inställning och ett enkelriktat sinne är maktutövarens referenser och dess attribut. Det blir en dialog i vilken de båda parterna tar och ger men det handlar också om en utnyttjning av individen. Människans tålmodiga strävan efter en mening är kapitalismens levebröd...

I interaktionen med sina signifikanta andra, som familj, vänner och den närmaste omgivningen, blir individen visad vilka de accepterade vägarna är och traditionsenligt orienterad i livet, vilket i sin tur påverkar att välja vissa religiösa beslut utefter den sociala och

kulturella interaktionen som denna blivit uppförd med. Med detta i åtanke och en senare guidning av den religiösa ledaren kommer individen att vara i en utsatt position, där ett maktspel kommer att inträffa om syftena är extrinsikala.

Enligt Durkheim ger religionen ett stöd i samhällets moraliska grundval, vilket kan vara en trovärdig tes. Med tanke på den religiösa influens som genomsyrar dagens USA och dess prägel på moraliska och etiska fundament. Genom religionen tillsätter sig grupperingar och individer detta, och använder det som en värdegrund i vilken dom finner den etik och moral som behövs för att överleva och accepteras i det samhälle den lever i.

I USA finns där många troende, mer än halva USA:s befolkning är troende och detta är enbart de mest kända religionerna. Det finns ju religiösa samfund också, i vilka där finns många trogna anhängare. Man kan då fråga sig vad resten är, eftersom där måste finnas några ateister. Förräddare, förvirrade, splittrade och/eller självständiga individer? Hur ska man "tolka" dem, när många amerikanare oftast är religiösa sådana. Men framförallt hur blir dem tolkade av den religiösa omgivning i vilken dom lever i.

Konsekvens av religionen som ett maktverktyg kan få förödande effekter, för att exemplifiera; Bushs krig mot Afghanistan och Irak. Kanske är detta ett långdraget exempel, men man borde belysa den religiösa grund som detta krig faktiskt står på. Man kan här belysa att Vi och dom fenomenet präglar hela debatten och maktföringen omkring. Presidenten propagerar att USA ska besegra ondskan och det har amerikanare som uppgift att göra, vilket har en grund i den puritanistiska läran som går tillbaka ända till 1600 talet. Puritanerna ansåg sig vara ett folk som skulle skipa rättvisa och detta med Guds hjälp. Alltså vill bland andra presidenten leka världspolis, men detta är tyvärr på bekostnad av avlidna soldater och de sörjande familjer som står rådlösa och tittar på. Med en president som säger att han agerar efter sin inre röst (kristendomen är hans första religion, hans instinkt hans andra) och inte efter några böcker, kan det tänkas vara hög tid att ifrågasätta dennas strategier och vidare dennas kvalifikation som ledare.

Många av amerikanarna är patriotiska, som inte drar sig för att försvara både sitt hem och sitt land. Det är delvis ett nationalistiskt och religiöst land som bygger på ett kapitalistiskt tankesätt, och därigenom är religion som ett maktmedel i USA inte så underligt kanske. Det finns så att säga ett underlag för att det ska kunna existera och frodas.

Gud blir en sorts ”person” som sedan utgör individens verklighet, detta kan man applicera på USAs tro på att Gud har ett skäl med saker och ting – goda som onda – även om man inte alltid förstår det. Man fråntar sig det egna ansvaret på sätt och vis och förklarar händelser med att *Guds vägar äro outgrundliga*. Samtidigt som den religiösa individen i USA inte tar något direkt ansvar för händelsers skeende, med tanke på det ovannämnda, så är maktsystemet upplagt på så vis att individen har det största ansvaret och därmed frånsäger sig maktsystemet det ansvar som den egentligen ska ha. Det blir en ond cirkel i vilken Gud står i centrum och frälser alla de som vill bli frälsta. Det religiösa språket och dess retorik används flitigt av maktherrarna i landet och detta kommer senare aktualiseras. Vilket i sin tur leder till att man med en medvetenhet om detta kan applicera detta som ett maktmedel och människan kan därmed manipuleras.

Människan vill förstå världen och alla dess händelser, både goda och onda, men kanske istället för att försöka förstå sig på den situation som individen kan hamna i och se dess egna prestationer så låter den hellre ”ansvaret” vila i Guds händer och auktoriteter som presidenten eller religiösa ledare. USA är ett land som gärna vill visa en fromhet och hängivenhet gentemot dennas Gud, samtidigt som det är ett individualistiskt land. Man ska nå sina mål, vad de än må gälla med hjälp av sin religion och dess Gud och när man väl gjort det ska man tacka Gud för det. Häri kan ett utövande av makt ligga, den hängivenheten att vara tillfreds med Gud och vara en moraliskt korrekt individ, är en svaghet hos en del av det amerikanska folket och därmed ett sätt för den religiösa ledaren att få det denna nu vill ha. Den troende lever i en utsatt position i den amerikanska världen, individen utnyttjas och manipuleras till att skapa sig en illusion av en bättre värld.

I drömmarnas land finns många ”drömmare”, och många säljare som livnär sig på detta, föga förvånande med tanke på vilken massiv kundkrets det finns i USA att sälja till. Med hjälp av religionens principer och grundlagar kan vem som helst med den rätta karaktären, manipulera sin omgivning och fördelaktigt även tjäna en förmögenhet på det också. Det handlar om oerhörda summor pengar som vilar på den trogna publikens plånbok, som öppnas för den som är tillräckligt trovärdig. Det handlar alltså om en miljondollar industri där fattiga blir fattigare och rika blir rikare.

Osäkerhet och rädsla är maktutövarens verktyg och används flitigt av bl.a. USA:s president, George W Bush. Han till och menar att han är sänd från Gud, vilket säkerligen rättfärdigar

honom och hans följeslagare i de krig de vill utkämpa, vad nu må vara. Den religiositet som yrar genom USA skapar en gemenskap men också fiender. Religionen blir således ett mycket användbart maktmedel. Konsekvensen blir i de värsta fallen, att religionen och dess ledare skördar offer och inte nog med det, det är en rättfärdigad offerskörd. "In god we trust" utropar amerikanen, frågan är bara hur mycket ska det kosta? Hur många liv ska gå åt, hur mycket pengar ska det kosta, hur långt får det gå? Genom att använda sig av den religiösa retoriken kan den som har de rätta förutsättningarna "guida" de individer som vill och därigenom vinna det amerikanska troende hjärtat och få en förmögenhet som tack. Det kan tyckas att individen får skylla sig själv om denna blir eller känner sig lurad av "maktutövarna" men man får ha i åtanke att där finns ett tvång att vara på ett sätt, vilket innefattar en religiös aspekt som är traditionsbunden och habitualiserad in i socialisationen, i vilken amerikanen dagligen lever i.

Religionen är den betryckta skapelsens suckan, en hjärtlös världs hjärta, och det andlösa tillståndets ande. Den är folkets opium.

Karl Marx

6.1 Förslag till fortsatta studier

En ytterligare forskning kring detta tema skulle kunna vara;

Hur ska man definiera dem som väljer att inte tro att inte ta del av det religiösa särdraget som strömmar genom USA? Personer som inte låter sig vara ett maktverktyg för de religiösa ledarna, tillhör dem det USA som är eller blir mer eller mindre utstötta av sin omgivning? Alltså genomföra en analys vad gäller ateisterna i USA, (om det nu finns några...)

Man kan göra en jämförelse mellan USA och andra religiösa länder, för att därigenom framföra de religiösa likheter som faktiskt finns. Om man ser till moraliska, religiösa och fundamentaliska särdrag.

En djupare analys av uppsatsens tema, där man forskar kring USAs bibelbälte och framför dess invånares starka religiösa tro, för att exemplifiera religionens påverkan på individen och gruppen eller liknande.

Litteraturförteckning

Allport W. Gordon (1999) *Den religiösa människan - en introduktion till religionspsykologin*, Falkenberg: Bokförlaget Natur och kultur.

Anderberg Thomas (1997) *Guds moral*, Falun: Bokförlaget Nya Doxa.

Berger L. Peter & Luckmann Thomas (1979) *Kunskapssociologi*, Stockholm: Wahlström & Widstrand.

Baker Ross (1992) *Det mångtydiga USA*, Stockholm: Utrikespolitiska institutet.

Brante Thomas, Andersen Heine & Korsnes Olav (red) (1998) *Sociologiskt lexikon*, Stockholm: Universitetsförlaget.

Fichou Jean-Pierre (1993) *Den amerikanska kulturen*, Lund: Alhambra Förlag AB.

Geels Antoon och Wikström Owe (1999) *Den religiösa människan - en introduktion till religionspsykologin*, Löberöd: Bokförlaget Natur och kultur.

Hjärpe Jan (2003) *Tusen och en natt & den elfte september- tankar om Islam*, Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Laurent Eric (2003) *Bushs okända värld*, Lund: Alhambra Förlag.

Lejon Kjell (2000) *På liv och död*, Uppsala: ProVita.

Lindahl Rutger (2001) *Utländska politiska system*, Stockholm: SNS Förlag.

Martling Carl-Henrik (1982) *Gud i USA*, Älvsjö: Skeab Förlag AB.

Moore Michael (2003) *Vem har snott mitt land?*, Stockholm: Ordfront Förlag.

Murelius Olof (2001) *Det verkliga USA*, Stockholm: Carlssons Bokförlag.

Patel Rune & Tebelius Ulla (1987) *Grundbok i forskningsmetodik*,
Lund: Studentlitteratur.

Raudvere Catharina & Hammer Olav (2004) *Med gudomlig auktoritet – Om religionens kraft i politiken*, Göteborg & Stockholm: Makadam Förlag.

Rosenberg Göran (2004) *Amerikas val* (dokumentär på TV4, 041025).

Rosenberg Göran (1991) *Friare kan ingen vara*, Stockholm: Norstedts Förlag AB.

Rosengren Karl-Erik & Arvidson Peter (2002) *Sociologisk metodik*, Malmö: Liber AB.

Strömquist Siv (2000) *Skrivboken*, Malmö: Gleerups Utbildnings AB.

Weber Max (1934) *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda*,
Lund: Argos Förlag AB.

Weber Max (1983) *Ekonomi och samhälle 1*, Lund: Argos Förlag AB.

Weber Max (1985) *Ekonomi och samhälle 2*, Lund: Argos Förlag AB.